

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління кредитоспроможністю підприємства

за матеріалами ТОВ «Перший столичний хлібозавод», Київська обл.,
с. Нові Петрівці

Студента 2 курсу 5 м групи,
спеціальності 073 «Менеджмент»,
спеціалізації «Фінансове
управління»,
заочної форми навчання

Єрмоленко Альвіни
Олександрівни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Стояненко Ірина
Василівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМ- СТВА	7
.....	
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІС- ТЮ ТОВ «ПЕРШИЙ СТОЛИЧНИЙ ХЛІБОЗАВОД»	19
2.1. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства.....	19
2.2. Оцінка кредитоспроможності підприємства.....	26
2.3. Оцінка ефективності процесу управління кредитоспромож- ністю на підприємстві.....	30
РОЗДІЛ III. ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ КРЕДИТО-СПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПЕРШИЙ СТОЛИЧНИЙ ХЛІБОЗАВОД».....	34
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Значимість управління кредитоспроможністю зростає в сучасних умовах на тлі економічної кризи, підвищення дефіциту ресурсів, посилення конкуренції серед господарюючих суб'єктів. При виникненні кризових умов змінюються пріоритети діяльності, зростає необхідність залучення позикових коштів і змінюються вимоги кредитних структур до потенційних позичальників.

Актуальність даної теми важко переоцінити, оскільки зростаючий попит на кредитні продукти з боку підприємств різних галузей народного господарства і зростання конкуренції на ринку банківських послуг, викликаний експансією на кредитний ринок України іноземних кредитних установ вимагає від банків вдосконалення механізмів оцінки кредитоспроможності з метою підвищення якості обслуговування клієнтів і одночасно мінімізації кредитних ризиків.

Кредитоспроможність підприємства формується в результаті його економічної діяльності і показує, наскільки правильним є управління фінансовими ресурсами, наскільки раціонально поєднання власних і позикових джерел, наскільки ефективно використовується власний капітал і яка віддача від виробничої діяльності.

Кредитоспроможність відображає взаємини підприємства з партнерами, кредиторами, бюджетом, акціонерами та ін. В кінцевому рахунку, вона в значній мірі визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в діловому співробітництві.

Питанню управління кредитоспроможності підприємств присвячені праці таких науковців: П. Роуз, Дж. Ф. Сінкі, Е. Брігхем, А. Соколової, А. Гідулян, О. Терещенко, В. Борисової, Л. Гапенські, М. Дем'яненко, В. Жук, Ю. Лупенко, М. Малік, А. Мороз, О. Непочатенко, О. Петрук, П. Саблук та інших. Аналіз ступеня розробленості проблеми управління кредитоспроможністю підприємства в сучасних умовах, з урахуванням

галузевих і індивідуальних його особливостей показує, що, незважаючи, на велику увагу вітчизняних і зарубіжних вчених до даної проблеми, багато її аспектів досі досліджено недостатньо ґрунтовно. На сьогоднішній момент існує необхідність створення цілісної, науково обґрунтованої, логічно несуперечливої і самодостатньою прикладної системи управління кредитоспроможністю підприємства, використання якої дозволило б максимально знизити ризики неповернення кредиту.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних аспектів та розробка практичних пропозицій з управління кредитоспроможністю підприємства.

Відповідно до мети були визначені наступні **завдання роботи**:

- розглянути теоретико-методологічні аспекти управління кредитоспроможністю підприємства;
- провести аналіз основних показників фінансової діяльності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» за 2016-2018 рр.;
- здійснити оцінку кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод»;
- провести оцінку ефективності процесу управління кредитоспроможністю на ТОВ «Перший столичний хлібозавод»;
- запропонувати шляхи підвищення кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Об'єктом дослідження є процес управління кредитоспроможністю підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та прикладні аспекти управління кредитоспроможністю в сучасних умовах господарювання та шляхи їх підвищення.

Емпірична база дослідження. Робота виконана за матеріалами діяльності ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Форма власності : приватна. Організаційно-правова форма: товариство з обмеженою відповідальністю. ТОВ «Перший столичний хлібозавод» працює

в галузі харчової промисловості. Підприємство знаходиться за адресою: Київська обл., с. Нові Петрівці, Вул. Ворошилова, 85, 07354. ТОВ «Перший столичний Хлібозавод» був створений 01.04.12 в Київській області, в селі Вишгородського району, та запущений в експлуатацію того ж року. ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в Україні розрахований на виробництво хліба в 130 тонн на день. Чисельність працівників в 2018 році складала 220 осіб. Чистий прибуток на 31.12.2018 року склав 3 937 тис.грн. Основні конкуренти в Україні – це великі виробники хлібобулочних виробів. Найбільші із них: ПАТ «Київхліб», ЗАТ «Холдинг «Т і С», Асоціація «Донбасхліб», ПАТ «Концерн Хлібпром».

У роботі були використані такі основні **методи досліджень**: аналіз та синтез (дослідження теоретичних засад управління кредитоспроможністю підприємства), індукція (на основі досліджених елементів даних, показників сформовано оцінку узагальнених показників, висновків та рекомендацій про кредитоспроможність підприємства в цілому на основі розгляду окремих його елементів), дедукція (виведення висновку з отриманої сукупності тверджень у результаті проведеного аналізу та отриманих висновків відносно кожного з елементів дослідження), коефіцієнтний (розрахунок ряду коефіцієнтів для висвітлення кредитоспроможності підприємства за допомогою числових розрахунків), графічний (для відображення результатів дослідження), комплексний (інтегральний) (дослідження кредитоспроможності підприємства за допомогою комплексних індексних методів), балансовий (проведення оцінки фінансового стану підприємства за допомогою порівняння, співставлення показників форм №1 та №2 П(С)БО підприємства).

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти, статистичні матеріали, праці провідних і зарубіжних авторів, присвячені проблемі управління кредитоспроможністю підприємств, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи підприємства ТОВ «Перший столичний хлібозавод» за 2016-2018 р.р.

використанням програм Word, Excel середовища Microsoft Office.

Практичне значення випускної кваліфікаційної роботи полягає в можливості застосування запропонованих рекомендацій щодо підвищення кредитоспроможності для вітчизняних підприємств.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження було підготовлено статтю на тему: «Оцінка кредитоспроможності підприємства», опубліковану в збірнику наукових статей студентів, які здобувають освітній ступінь «Магістр» за спеціальністю «Економіка» (Спеціалізація «Економіка та безпека бізнесу») та спеціальністю «Менеджмент» (Спеціалізація «Фінансове управління») заочної форми навчання «Економіка і фінанси підприємства» (Київ. нац. торг.-екон ун-т, 2019. – Ч. 1. – С.198-204).

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (67 найменувань) та 5 додатків. Робота містить 17 таблиць, 12 рисунків. Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Основний зміст викладено на 51 сторінці.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Кредитоспроможність підприємства формується в результаті всієї його діяльності і показує, наскільки правильно воно управляє джерелами фінансування, раціонально поєднує використання власних і позикових коштів, цілеспрямовано будує взаємини з партнерами, кредиторами, бюджетом, акціонерами та ін. Таким чином, кредитоспроможність в значній мірі визначає конкурентоспроможність підприємства, потенціал його подальшого розвитку.

Розглянемо погляди вітчизняних та закордонних науковців до поняття «кредитоспроможність» (дод.А, табл.1.1).

Є.П та А.Н. Шаталови ставлять кредитоспроможність позичальника, на протипагу кредитним ризику, і відзначають, що це здатність позичальника повністю і в строк розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями [66, с.24]. Н.М. Рудий поділяє цю думку, і додає, що це є можливість клієнта слідувати принципам зворотності, терміновості і платності [54, с.53].

Згідно з Положенням Правління національного банку України «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» № 23 від 25.01.2012, поняття кредитоспроможності трактується як наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені строки [52].

Таким чином, незважаючи на те, що поняття кредитоспроможності з'явилося із зародженням кредиту і має тисячолітню історію, досі існують різні трактування її сутності. В цілому кредитоспроможність можна визначити як здатність позичальника повністю і в строк розрахуватися за

своїми борговими зобов'язаннями (основним боргом та нарахованими відсотками).

Управління кредитоспроможністю підприємства можна визначити як сукупність управлінських дій, спрямовану на розробку і реалізацію управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням достатнього потенціалу підприємства та ефективності його діяльності для залучення позикового капіталу, його повного повернення і сплати відсотків за користування ним

Розпочинати управління кредитоспроможністю підприємства, потрібно з чіткого формулювання мети і завдань, визначення вузьких місць та ранжування їх за ступенем важливості, окреслення підсистем підприємства, що будуть задіяні у виконанні завдань, оцінки їхнього потенціалу, розрахунку обмежень за фінансовими і матеріальними витратами, урахування ймовірності виникнення ризиків та загроз; фільтрації методів діагностики та прогнозування кредитоспроможності.

Метою управління кредитоспроможністю підприємства є підтримка її на такому рівні, при якому кредитори будуть готові надати підприємству кредит, а підприємство буде спроможне його повернути без великого ризику.

В процесі досягнення поставленої мети мають бути вирішені наступні завдання [1 с. 310] (дод. А, рис.1.1).

Управління кредитоспроможністю підприємства має базуватися на низці специфічних принципів, серед яких можна виділити: системну узгодженість, процедурну повноту, інформаційну взаємозалежність, безконфліктність, взаємозалежність короткострокових та довгострокових завдань [68].

Управління кредитоспроможністю здійснюється опираючись на дані аналізу стану кредитоспроможності підприємства. Інформація про кредитоспроможність позичальника та інших показниках його діяльності (обсягах виробництва, величиною чистих активів, зміні дебіторсько-кредиторської заборгованості і ін.) враховується при визначенні категорії якості позики і розміру розрахункового резерву на можливі її втрати [26].

Для розробки ефективних заходів щодо управління кредитоспроможністю підприємства необхідно здійснювати оцінку та аналіз кредитоспроможності підприємства.

Вивченню підходів до аналізу кредитоспроможності присвячували свої роботи Є. В. Негашев, А. Д. Шеремет, Г. В. Савицька і багато інших [53].

Розглянемо класифікацію підходів, яку запропонував професор І. В. Вишняков (дод. А, рис.1.2).

Всі методики він розділив на два види:

- 1) класифікаційні моделі;
- 2) моделі на основі комплексного аналізу [23;29].

Цей підхід дозволяє описати фінансовий стан підприємства на основі рейтингу. Відповідно до цього значенням встановлюється рівень кредитоспроможності організації: першокласна, второкласна, третьокласна або неплатоспроможна. Рейтинг організації в свою чергу впливає на розрахунок процентної ставки, умови кредитування, встановлення режиму кредитування (форма кредиту, розмір і вид кредитної лінії, вид забезпечення тощо), оцінку якості кредитного портфеля і фінансову стійкість банку. Прогнозні моделі, одержувані за допомогою статистичних методів, використовуються для оцінки якості потенційних позичальників.

При множинному дискримінантному аналізі (МДА) використовується дискримінантна функція (Z), що враховує деякі параметри і фактори, що характеризують фінансовий стан позичальника.

Найбільш відомими дискримінантними моделями є моделі Альтмана і Чессера. Показники, які вони включають, подано в дод. А [7].

Організацію відносять до певного класу надійності на основі значень Z -індексу моделі Альтмана. Альтманом, Хольдерманом і Нарайаной введений « Z -аналіз» на підставі наступного рівняння [6]:

$$Z = 1,2 \cdot X_1 + 1,4 X_2 + 3,3 X_3 + 0,6 X_4 + 1,0 X_5 \quad (1.1)$$

де X_1 – відношення робочого капіталу до суми всіх активів господарюючого суб'єкта;

X_2 – відношення резервів нерозподіленого прибутку до суми всіх активів господарюючого суб'єкта;

X_3 – рівень прибутковості активів (відношення валового прибутку/збитку до суми всіх активів господарюючого суб'єкта);

X_4 – коефіцієнт співвідношення власного й позикового капіталу;

X_5 – оборотність активів у числі оборотів (відношення чистого виторгу від реалізації до суми всіх активів господарюючого суб'єкта).

Організація моделей за подобою рівняння Альтмана для українських позичальників в даний час є проблематичною.

Це обумовлено відсутністю статистики банкрутства, впливом на метод визнання фірми банкрутом безлічі факторів, що не підлягають врахуванню, а також через відсутність стабільної нормативної бази банкрутства українських підприємств.

Досить поширеною в Україні є діагностика банкрутства підприємства за моделлю О.О. Терещенка, яка базується на застосуванні методології дискримінантного аналізу на основі фінансових показників вибіркової сукупності вітчизняних підприємств і комплексна оцінка фінансового стану підприємства на основі використання матричних моделей (розробки О. Хотомлянського, Т. Перната, Г. Северина) [57].

Розрахунки інтегрального показника фінансового стану позичальника-юридичної особи згідно із моделлю Терещенка здійснюється із застосуванням багатфакторної дискримінантної моделі за наступною формулою [62]:

$$Z = a_1K_1 + a_2K_2 + a_3K_3 + a_4K_4 + a_5K_5 + a_nK_n - a_0 \quad (1.3)$$

де Z – інтегральний показник;

$K_1, K_2 \dots K_n$ - - фінансові коефіцієнти, що визначаються на підставі даних фінансової звітності боржника - юридичної особи;

$a_1, a_2 \dots a_n$ - параметри, що визначаються з урахуванням вагомості та розрядності фінансових коефіцієнтів і щорічно актуалізуються Національним банком України на підставі даних фінансової звітності боржників - юридичних осіб.

Модель О.О. Терещенка визначається за формулою [62]:

$$Z = 1,5 \cdot x_1 + 0,08 \cdot x_2 + 10 \cdot x_3 + 5 \cdot x_4 + 0,3 \cdot x_5 + 0,1 \cdot x_6 \quad (1.2)$$

де x_1 – Cash-Flow;

x_2 – валюта балансу / зобов'язання ;

x_3 – прибуток / валюта балансу;

x_4 – прибуток / виручка від реалізації;

x_5 – виробничі запаси / виручка від реалізації;

x_6 – оборотність основного капіталу / валюта балансу.

Разом з множинним дискримінантний аналізом прогнозування банкрутства позичальника також використовуються і спрощені моделі, які засновані на системі показників. Зразком такого підходу вважається система показників Бівера, в яку входить:

- коефіцієнт Бівера (розраховується як відношення різниці між чистим прибутком і амортизацією і сумою довгострокових і поточних зобов'язань);
- рентабельність активів (відношення чистого прибутку до середнього за період розміру сумарних активів);
- фінансовий леверидж (відношення позикового капіталу до власних коштів);
- коефіцієнт покриття активів власним оборотним капіталом;
- коефіцієнт покриття короткострокових зобов'язань оборотними активами [43].

У процесі здійснення класифікації кредитів застосовують модель CART («класифікаційні та регресивні дерева»). Ще її називають «рекурсивним розбиттям». Ця модель є непараметричною, основними перевагами її вважаються широке застосування, простота обчислень при використанні складних статистичних методів. Розкрити поняття «класифікаційні та регресивні дерева» можливо при розкладанні генеральної сукупності кількісних показників діяльності підприємства і ключових фінансових коефіцієнтів, що визначають його стійкість, на «гілки» в залежності від значень обраних фінансових коефіцієнтів. Кожна «гілка» дерева, в свою чергу, поділяється на «гілки» відповідно до іншого коефіцієнтом. Точність класифікації - близько 90% [10].

Проведення аналізу кредитоспроможності клієнта щодо основних принципів кредитування, які містить CAMPARI (розшифровка назви подана у дод.А), полягає у виділенні по черзі з кредитної заявки та доданих фінансових документів умовних напрямків оцінки діяльності клієнта.

Для здійснення аналізу платоспроможності індивідуальних позичальників використовується оцінна система, заснована на досвіді і уважності фахівців банку. Проводиться оцінка характеру позичальника, передбачуване використання коштів, джерела погашення кредиту [11].

На сьогоднішній день розроблено безліч кількісних методик аналізу кредитоспроможності підприємства. Вони відрізняються за кількістю показників і відповідних коефіцієнтів, за підходами до вибору критеріїв оцінки показника, за багатьма іншими чинниками, але все ж повинні бути доповнені низкою «якісних» факторів, тому що не можна максимально точно і правильно оцінити фінансовий стан тільки за допомогою цифр. Тому аналіз завжди повинен бути максимально повним і комплексним.

Аналіз кредитоспроможності є актуальним завданням, з необхідністю вирішення якої стикаються різні суб'єкти бізнес-відносин - інвестори, постачальники, що кредитують організації, податкові органи та багато інших. Для оцінки кредитора необхідно використання різних методик, деякі

пов'язані з проведенням комплексного аналізу фінансово - господарської діяльності потенційного позичальника.

У сучасному світі кожне підприємство здійснює безліч господарських операцій. І не кожна організація здатна розрахуватися з контрагентами самостійно. Багато хто вдається до використання позикових коштів, з метою подальшого ефективного їх використання. Наприклад, юридичній особі не вистачило коштів, і власник бізнесу за допомогою кредиту фактично переклав їх з кишені в кишеню.

Висновки про фінансово-економічний стан підприємства мають ґрунтуватися на результатах ретельного аналізу динаміки розвитку його діяльності, досягнутого і прогнозованого рівня цілої системи аналітичних індикаторів, всередині якої доцільно виділити п'ять основних напрямків, що включають різні аналітичні показники (табл.1.2).

Як бачимо, одним з актуальних напрямків аналізу кредитоспроможності організації є оцінка ймовірності її банкрутства.

Параметри критеріїв при цьому можуть істотно варіюватися в залежності від того, для яких цілей і хто із суб'єктів здійснює подібні процедури, а також від адресності висновку про ступінь загрози банкрутства - його замовника (кредитної організації для обґрунтування рішення про кредитування організації-позичальника, постачальника для обґрунтування рівня ризику при наданні відстрочки платежу покупцю, фіскальних органів для обґрунтування прогнозу податкових надходжень до бюджету тощо).

Будь-який аналіз підприємства за допомогою показників відображає різні фінансово - господарські аспекти, але тільки комплексний аналіз господарської діяльності підприємства дозволяє оцінити його реальну кредитоспроможність.

Кожне підприємство унікальне, навіть при найгірших умовах його функціонування воно може вижити і продовжити свою роботу, необхідно вчасно провести комплексний аналіз, розшифрувати його специфіку і не

Напрямки формування аналітичних індикаторів оцінки фінансово-економічного стану організації-позичальника [6;12;21;25]

Напрямок	Аналітичні показники
1. Фінансова стійкість	склад, структура і динаміка власного капіталу; динаміка чистих активів; склад, структура та динаміка зобов'язань; ціна капіталу; відповідність рівня фінансових та комерційних ризиків рівню отриманих економічних вигод; відповідність структури активу бухгалтерського балансу структурі його пасиву; короткострокова і довгострокова ліквідність; платоспроможність; стабільність надлишкового грошового потоку з поточної діяльності; ризик банкрутства.
2. Фінансові результати	склад, структура і динаміка доходів; склад, структура та динаміка витрат; динаміка і структура прибутку по звичайних видах діяльності; динаміка прибутку до оподаткування; динаміка витрат з податку на прибуток; динаміка чистого прибутку; використання чистого прибутку; динаміка реінвестування (капіталізації) чистого прибутку.
3. Активність бізнес-процесів	динаміка і структура продажів; динаміка частки в сегменті ринку збуту продукції; цінова політика; окупність поточних виробничих витрат; окупність витрат по збуту продукції; окупність управлінських витрат; рентабельність продажів; рентабельність витрат; витратність виробничих і збутових процесів; швидкість обороту матеріальних засобів (сировини, матеріалів, готової продукції, товарів); швидкість розрахунків з дебіторами і кредиторами.
4. Ефективність ресурсного потенціалу	стійкість зростання економічного і фінансового потенціалу; інтенсифікація використання трудових ресурсів; інтенсифікація використання матеріальних ресурсів; інтенсифікація використання основних виробничих фондів; інтенсифікація використання фінансових ресурсів; рентабельність активів (економічна рентабельність); рентабельність капіталу (фінансова рентабельність).
5. Ринкова інвестиційна привабливість	ринкова вартість компанії; книжкова (облікова) вартість акції; коефіцієнт котирування акції; прибуток на акцію; дивіденди на акцію; коефіцієнт дивідендних виплат; співвідношення між ринковою вартістю акції і прибутком на акцію.

шукати схожості.

При аналізі кредитоспроможності підприємства як потенційного позичальника на практиці часто виникають помилки, розглянемо деякі з них [12]:

1) Можна припустити, що не завжди кредитор зацікавлений в поверненні кредиту. щоб правильно визначити платоспроможність позичальника класичні методики радять аналізувати показники балансу тільки позичальника.

2) Чим вища ліквідність активів в організації, тим більше кредитоспроможний позичальник. Отже, ніж менш ліквідні активи компанії, тим більше гарантія, що кредитор в кінцевому результаті не залишиться ні з чим. Але тут є свої підходи, що дозволяють прискорити процес виведення даного майна з балансу підприємства (як показав приклад). Саме з цієї причини багато банків вимагають забезпечення зобов'язання заставою майна. Неліквідні активи краще використовувати в якості забезпечення. За рахунок них гарантується повернення позики кредитору або отримання даних активів у власність.

3) Ігнорування загальних економічних умов. Складність виникає при оцінці платоспроможності позичальника, не знаючи сегмента ринку, в якому позичальник працює, і його положення на даному ринку. Чим стабільніше його положення в своєму секторі, тим вище його кредитоспроможність

4) Ігнорування репутації позичальника. А саме його ділової репутації, кредитної історії і чесності.

5) Аналіз тільки фінансових показників, без урахування фактичних обставин. Найчастіше, при освіті нового підприємства засновник дає їй позику, тому що в перший час вони їй необхідні. В будь-який момент часу засновник може зажадати свій борг назад, а може цього і не робити, щоб повернути виручку як займ без податків. Можливо, що до моменту розгляду балансу даний борг вже просто не існує. Тому необхідно з'ясувати справжні наміри по даній заборгованості засновника.

Отже, аналіз кредитоспроможності - необхідний кожному підприємству і проводиться на основі бухгалтерської фінансової звітності. Вивчення методик аналізу допомагає прийти до висновку, що оцінку кредитоспроможності слід проводити, досліджуючи репутацію позичальника, його поточний фінансовий стан і можливість мобілізувати свої грошові кошти. Щоб сформуванати об'єктивну думку про позичальника, необхідний ретельний аналіз в сукупності всіх юридичних осіб, що входять в дане підприємство, з урахуванням суб'єктивних факторів.

Фінансовий стан підприємства і залучення позикових коштів на найбільш вигідних умовах визначається багато в чому за рахунок ефективного управління платоспроможністю і кредитоспроможністю підприємства [6].

Фінансові показники, що входять до методики оцінки кредитоспроможності наведені в табл. 1.3 [6;32] (дод.А, табл. 1.3).

При проведенні аналізу кредитоспроможності позичальника використовується інформація, надана економічним суб'єктом, а також зовнішня інформація про економічний суб'єкт. Як правило, при аналізі кредитоспроможності позичальника банк проводить вивчення вихідних даних з юридичної та економічної сторони. З юридичної точки зору необхідно проаналізувати і оцінити правову здатність потенційного позичальника до отримання кредиту.

При оцінці правоздатності позичальника особлива увага приділяється вивченню його кредитної історії, а саме досвід кредитування і історія взаємин економічного суб'єкта з банками. З економічної точки зору необхідно виявити фактори і умови, при яких позичальник буде не в змозі в належний термін погасити свої боргові зобов'язання. Прикладами джерел інформації про економічну сторону кредитоспроможності можуть послужити: надана фінансова звітність за останні кілька років, інформація із зовнішніх джерел, відомості, отримані в процесі проведення переговорів з потенційним позичальником.

Управлінням кредитоспроможності на підприємстві займається переважно фінансово-аналітичний відділ на чолі з фінансовим директором. На сьогоднішній день переважними напрямками збільшення ефективності управління кредитоспроможністю підприємства в світовій та вітчизняній практиці є [65;66]:

- збільшення власного капіталу в структурі балансу підприємства - даний захід дозволяє підвищити фінансову стійкість підприємства, яка розраховується в більшості методик оцінки кредитоспроможності;
- збільшення власного капіталу в обороті - за рахунок зниження вкладень в основні засоби, збільшення оборотних активів, дозволить позбавити підприємство від сильної залежності основної діяльності від позикових коштів;
- скорочення оборотності дебіторської заборгованості - дозволить підприємству максимально швидко перетворити на грошові кошти заборгованість дебіторів, що позбавить від необхідності використання в розрахункових оборотах запозичень;
- збільшення грошових потоків - збільшення за рахунок підвищення обсягів оборотів з діючими клієнтами, розширення товарного ряду, пошук нових клієнтів, яке призведе до поліпшення фінансово-економічного стану підприємства і підвищення кредитної привабливості для кредиторів;
- зниження поточних фінансових зобов'язань - зниження навантаження за зобов'язаннями дозволить збільшити запас для залучення нових кредитів на вигідних умовах;
- підвищення кредитного рейтингу - за рахунок маніпулювання звітністю і фінансово-аналітичними коефіцієнтами, а також оперативного управління фінансами підприємства;
- підвищення показників рентабельності - зміна структури виробництва і ринків збуту, зниження витрат;

- оперативне управління умовами кредитних зобов'язань - постійний моніторинг загальних і спеціальних умов кредитування від різних кредитних установ;
- формування фінансово-аналітичної служби - формування окремого департаменту, комплектація відділу висококласними професіоналами;
- підвищення кваліфікації фінансового директора підприємства - найбільш важлива ланка управління фінансами на підприємстві повинно володіти найсучаснішими методами і способами фінансового менеджменту.

Модель прийняття кредитних рішень в умовах економічної невизначеності наведено на рис.1.3 [11] (дод А, рис.1.3).

Механізми зниження кредитних ризиків побудовані на результатах аналізу виділених основних складових ризику і розроблення заходів щодо зниження дії основних факторів ризикованої ситуації.

Використання сукупності заходів по підвищенню кредитного рейтингу і кредитоспроможності підприємства дозволить оперативно отримувати необхідні для функціонування підприємства позикові кошти на найбільш вигідних умовах.

Таким чином, кредитоспроможність є властивістю суб'єкта-позичальника і характеризує ступінь його фінансового благополуччя, рівень менеджменту, статус і перспективи розвитку фінансово-господарської діяльності. Управління кредитоспроможністю на підприємстві повинно здійснюватися безперервно, на основі ґрунтовного аналізу цільової сумісності діяльності підрозділів, наукових підходів до методів ефективного обстеження та управління.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ТОВ «ПЕРШИЙ СТОЛИЧНИЙ ХЛІБЗАВОД»

2.1. Аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства

Компанія ТОВ «Перший столичний хлібзавод» входить до холдингу ТОВ «ХК «Хлібні інвестиції».

«Перший столичний хлібзавод» був створений 01.04.12 в Київській області, в селі Вишгородського району, та запущений в експлуатацію того ж року.

ТОВ «Перший столичний хлібзавод» в Україні розрахований на виробництво хліба в 130 тонн на день.

Компанія постійно вдосконалює власне виробництво та прагне нових звершень у справі виготовлення хлібобулочних виробів.

Цехи хлібозаводу оснащені апаратами від таких відомих німецьких брендів Діосна, словенського Гостол, імпортного Ревент, американського F&S, а також провідної української фірми Краяни.

До торгово-роздрібних точок продукція заводу надходить у двох варіантах: запакованою, та у свіжому вигляді. Доставку товару здійснюють спеціалізовані власні машини.

ТОВ «Перший столичний хлібзавод» України є першим та єдиним заводом, план та розробка якого здійсненна за останніми вимогами хлібобулочної промисловості.

Місія підприємства ТОВ «Перший столичний хлібзавод» полягає у задоволенні потреб населення у високоякісних та доступних за цінами хлібобулочних, кондитерських і макаронних виробів.

Основними цілями діяльності підприємства є:

- виробництво та реалізація хлібобулочних виробів через торгуючі організації сіл і міста;

- забезпечення і підвищення соціальних гарантій членів трудового колективу;
- отримання прибутку і зростання доходів.

Конкурентами ТОВ «Перший столичний хлібо завод» є: ПАТ «Київхліб», «Хліб України», «Київський хліб», ПрАТ «Київхлібпродукт», «Хліб Союз», «Фастівське хлібоприймальне підприємство», ПАТ «Устимівське хлібоприймальне підприємство», ПАТ «Миронівське хлібоприймальне підприємство», ПрАТ «Переяслав-Хмельницький хлібо завод», ПАТ «Миронівський хлібпродукт» та ін.

Проведемо аналіз показників фінансово-економічного стану ТОВ «Перший столичний хлібо завод».

Як бачимо з табл.2.1, ТОВ «Перший столичний хлібо завод» в 2017 році зменшив обсяги реалізації своєї продукції (на 108 тис.грн.), та збільшило в 2018 році, на 7654 тис.грн..

Собівартість виробництва збільшилась в 2017 році на 220 тис.грн. та в 2018 році на 3993 тис.грн.

Збільшення собівартості виробництва та незначне зростання цін на продукцію привело до зниження чистого прибутку в 2017 році на 877 тис.грн. Після збільшення цін на продукцію в 2018 році прибуток виріс на 821 тис.грн.

Витрати на 1 грн. реалізованої продукції виросли в 2017 році на 0,01 грн. та знизились в 2018 році на 0,02 грн.. На кінець 2018 році витрати на 1 грн. продаж становили 65 коп.

Вартість основних засобів збільшувалась завдяки оновленню основних засобів підприємства, в 2017 році їх вартість виросла на 12650 тис.грн. та в 2018 році на 4801 тис.грн.

Таблиця 2.1

Основні фінансово-економічні показники ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2016-2018 р.р.

№	Показник	Роки			Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
		2016	2017	2018	"+, -"	%	"+, -"	%
1	Обсяг реалізованої продукції., тис. грн.	59 668	59 560	67 214	-108	-0,18	7 654	12,85
2	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	39 662	39 882	43 875	220	0,55	3 993	10,01
3	Чистий прибуток, тис. грн.	4 003	3 116	3 937	-887	-22,16	821	26,35
4	Витрати на 1 грн реалізованої продукції, тис. грн	0,66	0,67	0,65	0,00	0,74	-0,02	-2,52
5	Вартість основних засобів, тис. грн.	6 877	19 527	24 328	12 650	183,95	4 801	24,59
6	Обсяг оборотних активів, тис.грн.	7 417	7 288	8 095	-129	-1,74	807	11,07
7	Чисельність персоналу, осіб	217	218	220	1	0,46	2	0,92
8	Продуктивність праці, тис.грн/особа	272	273	306	1	0,45	32	11,82
9	Фонд оплати праці, тис.грн.	12 145	14 557	17 732	2 412	19,86	3 175	21,81
10	Середньомісячна ЗП, грн	4 664	5 565	6 717	901	19,31	1 152	20,70
11	Зарплатовіддача, грн/грн	4,91	4,09	3,79	-0,82	-16,72	-0,30	-7,36
12	Власний капітал, тис.грн.	11 013	12 518	15 215	1 505	13,67	2 697	21,5
13	Позиковий капітал, тис.грн.	3 330	4 825	6 789	1 495	44,89	1 964	40,70

Чисельність персоналу виросла в 2017 році на 1 особу та в 2018 році на 2 особи. Продуктивність праці також щороку збільшується, в 2017 році на 0,45% та в 2018 році на 11,82%. Збільшенню продуктивності праці сприяло оновлення основних фондів, закупка більш сучасного обладнання, автоматизація виробництва.

Щороку зростає рівень середньорічної заробітної плати, в 2017 році на 19,31% та в 2018 році на 20,7%. Це сприяло збільшенню фонду оплати праці в 2017 році на 19,86% та в 2018 році на 21,81%.

Зарплатовіддача навпаки, щороку знижується, в 2017 році на 0,82 грн. та в 2018 році на 0,3 грн. Це є негативним явищем для діяльності підприємства.

Власний капітал підприємства виріс в 2017 році на 13,67%, а в 2018 році на 21,54%, власний капітал зростає за рахунок збільшення суми нерозподіленого прибутку компанії.

Позиковий капітал компанії виріс в 2017 році на 44,89% , а в 2018 році на 40,7%. Зростання позикового капіталу викликане, передусім, залученням в 2017-2018 роках суми довгострокових кредитів (для закупки обладнання).

ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2017 році дещо знизив свою прибутковість через невідповідність цін на сировину та на готову продукцію, проте після збільшення рівня цін на хлібобулочну продукцію в 2018 році прибутки збільшились, але не досягли рівня 2016 року.

Розглянемо показники ефективності використання основних засобів підприємства (табл.2.2).

З табл.2.2 бачимо, що фондівіддача підприємства протягом досліджуваного періоду знижується, в 2017 році на 22,03% та в 2018 році на 20,15%, тобто знижується ефективність використання основних фондів. Фондомісткість навпаки зростає.

Фондоозброєність виросла в 2017 році на 27,44% та в 2018 році на 40,04%, така динаміка вказує на зростання технічної оснащеності праці на підприємстві.

**Показники ефективності використання основних засобів
у 2016-2018 р.р.**

Коефіцієнт	2016	2017	2018	Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
				"+, -"	%	"+, -"	%
Фондовіддача	9,06	7,06	5,64	-2,00	-22,03	-1,42	-20,15
Фондомісткість	0,11	0,14	0,18	0,03	28,26	0,04	25,23
Фондоозброєність	30,36	38,69	54,18	8,33	27,44	15,49	40,04
Коефіцієнт зносу основних засобів	92,03	67,00	57,83	-25,03	-27,20	-9,16	-13,68
Коефіцієнт оновлення основних засобів	82,13	35,50	25,92	-46,63	-56,77	-9,58	-26,99
Коефіцієнт вибуття основних засобів	206,44	130,95	101,61	-75,49	-36,57	-29,34	-22,40
Рентабельність основних засобів,%	58,21	31,19	28,43	-27,02	-46,42	-2,76	-8,84

Коефіцієнт зносу основних засобів знижується в 2017 році на 27,2% та в 2018 році на 13,68%. Тобто техніка зношується меншими темпами, ніж в попередні роки. Коефіцієнт оновлення основних фондів також знижується в 2017 році на 56,77% та в 2018 році на 26,99%. Коефіцієнт вибуття основних засобів знижується щороку, оскільки обсяги закупки основних фондів вище, ніж темп зносу застарілого обладнання.

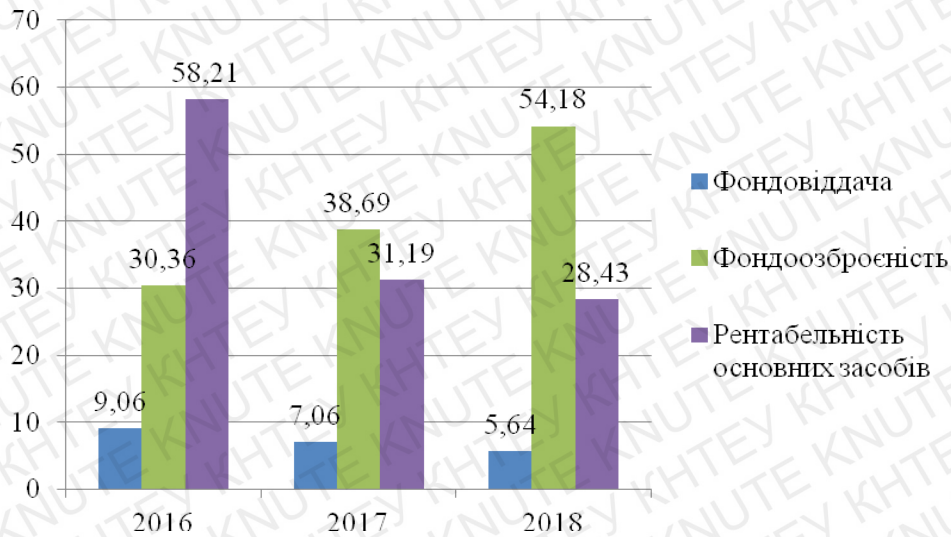
Рентабельність основних засобів знизилась в 2017 році на 46,42% та в 2018 році на 8,84%.

Отже, можна зробити висновки, що ефективність використання основних фондів щороку знижується (дод. Б, рис.2.3).

Найбільш узагальнюючими показниками діяльності підприємства є показники рентабельності. Проведемо аналіз показників рентабельності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» (дод. Б, табл.2.3).

З табл.2.3 дод.Б бачимо, що рентабельність капіталу знизилась в 2017 році на 11,56 та виросла в 2018 році на 0,98. Рентабельність продукції знизилась в 2017 році на 2,28 та виросла в 2018 році на 1,16 та склала 7,81

Рис.2.3. Динаміка показників ефективності використання основних засобів, 2016-2018 р.р.

. Рентабельність продажу знизилась в 2017 році на 1,48 та виросла в 2018 році на 0,63 та склала 5,86. Рентабельність основної діяльності в 2017 році знизилась на 26,96 та виросла в 2018 році на 19,92, тобто в 2018 році підприємство покращило свою рентабельність.

Рентабельність інвестицій також значно знизилась в 2017 році (на 133,9) та виросла в 2018 році на 5,06. Рентабельність активів в 2017 році знизилась на 8,24 та виросла в 2018 році на 034. Рентабельності оборотних активів в 2017 році знизилась на 22,16 та виросла в 2018 році на 11,07. Рентабельності необоротних активів в 2017 році знизилась на 26,81 та виросла в 2018 році на 2,68

Наочно динаміка показників діяльності підприємства та використання його майна та капіталу представлена на рис. 2.4 (дод.Б, рис.2.4).

Отже, на кінець 2018 року підприємство працювало рентабельно, проте має динаміку до зниження рентабельності продукції та продажу.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю. Тож проведемо аналіз ділової активності підприємства (дод. Б, табл.2.4).

Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу підприємства, його зниження в 2017 році на 17,45% та в

2018 році на 11,05% свідчить про зниження прибутків на кожну одиницю активів компанії.

Коефіцієнт оборотності оборотних засобів виріс в 2017 році на 1,59% та в 2018 році на 1,6%, зростання показника свідчить про прискорення обороту оборотних засобів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості виріс в 2017 році на 2,17% та знизився в 2018 році на 8,67% та склав 17,58 на кінець звітного періоду. Чим вище цей показник, тим краще, тому що підприємство швидше одержує оплату по рахунках, тому зниження показника в 2018 році є негативним явищем для підприємства.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості знизився в 2017 році на 18,52% та знизився в 2018 році на 39,51%. Зростання коефіцієнта в 2017 році означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємства, а зниження в 2018 році - ріст покупок у кредит.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів відображає число оборотів товарно-матеріальних запасів підприємства за аналізований період, в 2017 році показник виріс на 22,78% та знизився в 2018 році на 12,37%. Зниження даного показника в 2018 році свідчить про відносне збільшення виробничих запасів і незавершеного виробництва.

Середній період обороту дебіторської заборгованості в 2016 році був 19 днів та зріс до 20 днів в 2018 році, тобто контрагенти, які купують продукцію компанії стали повільніше розраховуватись за отриманий товар.

Середній період обороту кредиторської заборгованості виріс з 19 днів в 2016 році до 26 днів в 2018 році, тобто підприємство стало повільніше сплачувати свої боргові зобов'язання.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості в 2016 році становило 1,01 за знизилось до 0,77 в 2018 році, тобто обсяги кредиторської заборгованості помітно збільшились.

З проведеного аналізу можна зробити висновки, що в 2016-2018 роках підприємство погіршувало показники своєї ділової активності.

Отже, ТОВ «Перший столичний хлібо завод» працює прибутково, має високий рівень рентабельності та ділової активності, але в 2017-2018 значно погіршує показники фінансової діяльності та ефективність використання основних фондів.

2.2. Оцінка кредитоспроможності підприємства

Провідними характеристиками фінансового стану підприємства при аналізі кредитоспроможності є ліквідність та платоспроможність.

Проведемо аналіз показників ліквідності ТОВ «Перший столичний хлібо завод» в 2016-2018 р.р. (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Показники ліквідності ТОВ «Перший столичний хлібо завод» у 2016-2018 р.р.

Коефіцієнт	2016	2017	2018	Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
				"+, -"	%	"+, -"	%
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,55	0,34	0,16	-0,21	-38,67	-0,18	-52,26
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	6,52	5,06	4,85	-1,45	-22,31	-0,22	-4,25
Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами	1,88	1,40	0,57	-0,49	-25,87	-0,82	-58,83
Коефіцієнт загальної ліквідності	3,31	2,59	2,24	-0,72	-21,75	-0,35	-13,51
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,95	0,89	0,69	-0,06	-6,32	-0,20	-22,47
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,58	1,66	1,06	0,08	5,06	-0,60	-36,14

З табл.2.5 бачимо, що коефіцієнт забезпеченості власними коштами більше 0,1, тобто відповідає нормативному значенню, проте показник знижувався в 2017 році на 0,21 та в 2018 році на 0,18. Для підвищення

показника можна оптимізувати структуру оборотних і необоротних активів, залучити додаткові кошти власників, змінити поточну дивідендну політику або вжити інші засоби.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу має тенденцію до зниження, в 2017 році показник знизився на 22,31% та в 2018 році на 4,25%.

Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами, в 2016-2018 роках показник відповідає нормативному значенню, проте його значення поступово знижується, в 2017 році на 25,87% та в 2018 році на 58,83%, що свідчить про зростання залежності від короткострокових джерел фінансування.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує можливість підприємства негайно погашувати всі свої заборгованості. Норматив даного показника становить від 0,1 до 0,2. Значення показника відповідає нормативному та виросло в 2017 році на 0,12 та знизилось в 2018 році на 0,38.

Коефіцієнт поточної ліквідності щорічно знижується. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. Отже, підприємство має низький рівень поточної ліквідності та не зможе вчасно погасити свої борги. Коефіцієнт критичної ліквідності збільшився в 2017 році на 0,08 та виріс в 2018 році на 0,97 та склав 1,06., що відповідає нормативному значенню. Отже, підприємство має нормальний рівень ліквідності.

Динаміка показників ліквідності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2016-2018 р.р. наведена в дод.Б, рис.2.5.

Як бачимо з проведеного аналізу, ТОВ «Перший столичний хлібозавод» працює ліквідно, проте показники ліквідності протягом 2016-2018 років знижуються.

Оцінка фінансової стійкості підприємства є необхідною складовою для покращення фінансового здоров'я підприємства та передумовою розвитку підприємства. З метою визначення фінансової стійкості розрахуємо

надлишок чи нестачу засобів для формування запасів і витрат ТОВ «Перший столичний хлібозавод» (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Оцінка типу фінансової стійкості ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2016-2018 р.р.

№	Показники	2 015	2 016	2 017
1	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів	1 916	698	-967
2	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних коштів і довгострокових джерел формування запасів	1 916	2 193	312
3	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів	5 246	5 523	5 822
4	Тип фінансової стійкості	Абсолютна стійкість	Абсолютна стійкість	Нормальна стійкість

Як бачимо з табл.2.6, ТОВ «Перший столичний хлібозавод» абсолютну фінансову стійкість в 2016-2017 р. та нормальну стійкість в 2018 році.

Проведемо аналіз показників платоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» (табл.2.7).

Таблиця 2.7

Показники фінансової стійкості ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2016-2018 р.р.

№	Показник	Роки			Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
		2016	2017	2018	"+, -"	%	"+, -"	%
1	Коефіцієнт автономії	0,23	0,19	0,25	-0,040	-17,30	0,058	30,42
2	Коефіцієнт фінансового ризику	0,30	0,39	0,45	0,083	27,47	0,061	15,76
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,55	0,34	0,16	-0,213	-38,67	-0,177	-52,26
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,59	0,39	0,19	-0,196	-33,29	-0,208	-52,79

В ТОВ «Перший столичний хлібо завод» коефіцієнт автономії знизився на 0,04 в 2017 році та виріс на 0,06 в 2018 році. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. В 2016-2018 р. показник нижче норми. Коефіцієнт фінансового ризику виріс в 2017 році на 24,47% та в 2018 році на 15,76%. Значення показника в межах норми.. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами щорічно знижується, в 2017 році на 38,67% та в 2018 році на 52,79%.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу щорічно знижується, в 2017 році на 33,29% та в 2018 році на 52,79%. Отже, підприємство май прийнятний рівень платоспроможності.

Динаміка показників платоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібо завод» в 2016-2018 р.р. наведена на рис.2.6 (дод.Б, рис. 2.6).

Отже, ТОВ «Перший столичний хлібо завод» має прийнятний рівень платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності.

У додатку Б, табл. 2.8 відображено дані для розрахунку індексу кредитоспроможності за моделлю Альтмана. Цей індекс дає змогу з достатньою вірогідністю розподілити суб'єкти господарювання на тих, що працюють стабільно, і на потенційних банкрутів.

Розрахуємо індекс кредитоспроможності за моделлю Альтмана та за моделлю О.О.Терещенка в 2016-2018 роках (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Інтегральна оцінка кредитоспроможності підприємства за моделлю Альтмана та за моделлю О.О.Терещенка в 2016-2018 р.р.

Показник	оцінка кредитоспроможності за моделлю Альтмана			оцінка кредитоспроможності за моделлю О.О.Терещенка		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
X1	0.28	0.23	0.12	3,43	2,16	1,77
X2	0.7	0.66	0.65	4,31	3,59	3,24
X3	1.39	1.13	1.06	0,28	0,18	0,18
X4	1.31	2.59	2.24	0,07	0,05	0,06
X5	4.16	3.43	3.05	0,04	0,03	0,03
X6				4,16	3,43	3,05
Z	12.07	9.94	8.95	9,04	5,93	5,32

Таким чином, згідно шкали (дод. Б, табл.2.10), за якою визначається рівень загрози банкрутства господарчого суб'єкта в моделі Альтмана [11], у 2016-2018 роках дуже низька.

Отже, за результатами оцінювання ймовірності банкрутства за моделлю О.О. Терещенка згідно табл..2.11 (дод Б, табл.. 2.11) ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2016-2018 р.р. є фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство.

Таким чином, можна зробити висновок, що ТОВ «Перший столичний хлібозавод» має прийнятний рівень платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності, працює ліквідно, проте показники ліквідності протягом 2016-2018 років знижуються. Аналіз ризику ймовірності банкрутства за моделями Альтмана та Терещенка показав, що підприємству не загрожує банкрутство.

2.3. Оцінка ефективності процесу управління кредитоспроможністю на підприємстві

Управління кредитоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» здійснює генеральний директор спільно з головним бухгалтером.

Управління кредитоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» проводиться за такими напрямками: підвищення кредитоспроможності; профілактика (зниження) суми зобов'язань; підвищення платоспроможності підприємства.

Напрями управління платоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» наведено на рис.2.7 (дод.Б, рис.2.7).

Для управління кредитоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» використовують такі джерела інформації:

- дані фінансової звітності підприємства;
- аналіз ринку та середньо галузевих показників;

- фінансовий план підприємства (прогноз операційної діяльності, інвестиційний план, прогноз фінансової діяльності);
- дані про фактичне виконання плану;
- деталізація доходів та витрат (у розрізі змінних та постійних), калькуляція собівартості;
- деталізація дебіторської та кредиторської заборгованостей, фінансових зобов'язань;
- опис ринкової стратегії підприємства тощо.

З метою підвищення кредитоспроможності в ТОВ «Перший столичний хлібозавод» проводяться такі основні заходи:

1. Контроль за рентабельністю продажів продукції.
2. Аналіз прибутковості діяльності.
3. Рішення конкретних управлінських завдань.
4. Мінімізація витрат по формуванню капіталу.

Необхідно відзначити існуючі недоліки управління кредитоспроможністю в ТОВ «Перший столичний хлібозавод»:

1. Складність в організації розрахунків.
2. Складність у виборі оптимальної методики розрахунку прибутку і рентабельності для кожної конкретної ситуації.
3. Відсутність застосовуваної системи прогнозування динаміки грошових потоків
4. Необ'єктивність прогнозованих даних
5. Труднощі при отриманні кредитів в банках.
6. Відсутність системи планування кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

Таким чином, можна виділити наступні особливості управління кредитоспроможністю виробничого підприємства:

1. Орієнтація системи, в першу чергу, на максимізацію прибутку, доходів власників, на досягнення беззбитковості надання послуг.

2. Недостатність маркетингових заходів, що обумовлено нерозумінням ступенем важливості маркетингової стратегії для розвитку ТОВ «Перший столичний хлібозавод», а також небажанням витратити додаткові кошти на вивчення ринку, покупців, конкурентів або оплату відповідних фахівців.

3. При виробленні управлінських рішень головний бухгалтер керується особистим досвідом, а не показниками кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод».

4. Орієнтація в основному на власні фінансові кошти (прибуток, амортизаційні відрахування, особисті накопичення), що обумовлено труднощами одержання позик із зовнішніх джерел (державні субсидії, дотації, кредити банків та т.д.).

Підтримка кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» здійснюється за рахунок збільшення оборотності активів.

Щоб оцінити ефективність управління кредитоспроможністю проведемо оцінку кредитоспроможності на основі галузевої складової згідно Витягу із Постанови НБУ № 351 від 30.06.2016р. «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями».

Модель розрахунку інтегрального показника боржника здійснимо виходячи з галузі діяльності досліджуваного підприємства:

$$Z = 2,042 + 0,686 \cdot X_6 + 0,473 \cdot X_{14} + 0,272 \cdot X_5 + 0,816 \cdot X_9 + 0,902 \cdot X_{10} + 0,494 \cdot X_3$$

Скористаємось Microsoft Excel для розрахунку показників.

Для цього згідно табл. 2.12 проведемо розрахунки та отримаємо значення показників (дод.В).

З табл.2.12 бачимо , що $Z = 1,657$.

**Інтегральний показника боржника у 2018 році для ТОВ «Перший
столичний хлібозавод»**

Фінансовий показник	2 018	Показник і	Значення
K3	-19,25	X3	-0,656
K5, МК5	0,12	X5	0,023
K6, МК6	-21,31	X6	-0,805
K9, МК9	43,96	X9	0,777
K10	1,47	X10	-0,476
K14	-23,14	X14	0,593
Z			1,657

Визначимо клас позичальника – юридичної особи залежно від значення інтегрального показника з урахуванням величини підприємства (велике, середнє або мале) згідно з табл.2.13, дод В..

Відповідно до діапазону значень коефіцієнта PD боржника – юридичної особи класу 6 відповідає діапазон 0,11 - 0,17

Отже, кредитний ризик складає 11-17% від суми боргів підприємства. Підприємство має середній рівень платоспроможності, проте є недостатній рівень захищеності щодо можливих ризиків.

Таким чином, константуємо, що ТОВ «Перший столичний хлібозавод» має прийнятний рівень платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності, працює ліквідно, проте показники ліквідності протягом 2016-2018 років знижуються. При цьому рівень кредитоспроможності за індексом Альтмана та за моделлю О.О. Терещенка в 2016-2018 роках високий. Тож в аналізі мий період підприємство має високий рівень кредитоспроможності.

Отже, можемо зробити висновки, що управління кредитоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» проводиться недостатньо ефективно, оскільки підприємство має недостатній рівень захищеності щодо можливих ризиків.

РОЗДІЛ III

ОБҐРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ КРЕДИТО-СПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПЕРШИЙ СТОЛИЧНИЙ ХЛІБОЗАВОД»

Щоб ТОВ «Перший столичний хлібозавод» міг своєчасно і в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями в зв'язку з поверненням кредиту, підприємству необхідно реалізувати заходи, здатні забезпечити тривалу стійкість його фінансового стану. Ці заходи повинні сприяти подальшому і, зростанню фінансової стійкості та кредитоспроможності підприємства шляхом високої економічної ефективності в ринкових умовах.

Зміст і напрямки організаційно-управлінських заходів, які підприємству необхідно здійснити, можна звести до чотирьох основних блоків (рис.3.1).

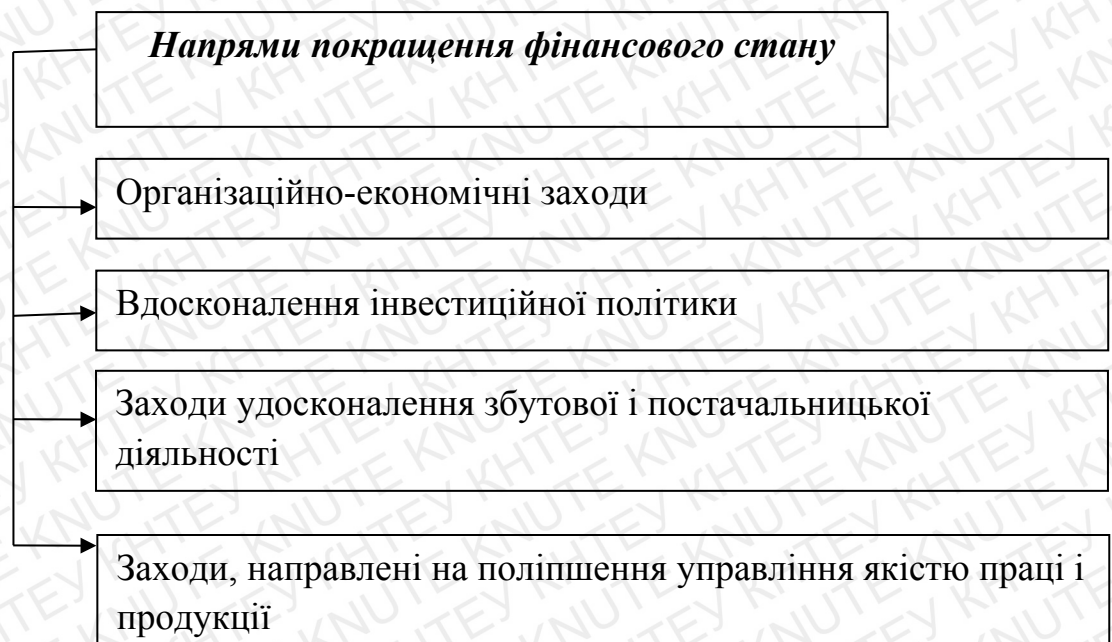

Рис.3.1. Напрями покращення фінансового стану ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Перший блок - це заходи організаційно-економічного характеру:

- реструктуризація податкових боргів підприємства.

- посилення зв'язку оплати праці працівників з рівнем кінцевих результатів виробничо-фінансової діяльності підприємства.
- впровадження на підприємстві управлінського обліку, що підсилює контрольні-аналітичні можливості всієї системи управління виробничої і реалізаційної діяльністю підприємства.
- поглиблення виробничо-економічної, а частково і виробничо-технологічної інтеграції підприємства з дрібними роздрібними магазинами.
- поліпшення використання технічних засобів, а також скорочення витрат паливно-енергетичних і матеріальних ресурсів і витрат на оплату праці персоналу.

Другий блок заходів охоплює напрямки майбутньої діяльності підприємства, які позначені як вдосконалення ними інвестиційної політики. Сюди входять такі заходи, як:

- створення та раціональне використання на підприємстві фонду фінансової стабілізації та інвестицій;
- поступове оновлення парку експлуатованих на підприємства технічних засобів, ув'язка їх структури і чисельності до потреб виконуваних технологічних процесів;
- раціоналізація інвестиційних витрат.

Третій блок - це заходи щодо подальшого поліпшення маркетингової діяльності підприємства, або, якщо застосувати традиційний вітчизняний термін, - його збутової і постачальницької діяльності. Тут мається на увазі подальше поліпшення роботи створеної на підприємстві служби зберігання, доробки та реалізації продукції.

Четвертий блок – включає такі заходи:

Заходи, направлені на поліпшення управління якістю праці і продукції;

- розробка та освоєння стандартів якості робіт та продукції,
- строгий поточний контроль над дотриманням стандартів якості.

Все це сприятиме підвищенню кредитоспроможності організації.

Управління фінансовою стійкістю підприємства залежить від типу фінансової політики, що застосовується на підприємстві, оскільки від неї залежить допустимий рівень ризику і рентабельності, а також цільові показники фінансової стійкості.

Рекомендуємо наступну систему заходів для підтримки фінансової стійкості та покращення кредитоспроможності:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробка заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробка підготовчих планів у випадку виникнення проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів у разі виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координація дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами;
- нарощення обсягів позичкового капіталу за рахунок кредитування;
- заходи по підвищенню загальної стійкості та платоспроможності капіталу.

Ефективність управління прибутком на підприємствах залежить від якості аналізу, реальності виявлення резервів його збільшення, формування економічно обґрунтованих планів формування і використання прибутку. Одним із чинників зростання прибутку є зниження собівартості продукції. При зниженні собівартості продукції відбувається економія ресурсів, які є в розпорядженні підприємства.

Зниження собівартості є необхідною умовою стабілізації цін та економічного зростання будь-якого підприємства. Значний вплив на збільшення прибутку має оновлення основних засобів. Технічне

перезброєння виробництва оптимізує економічні показники діяльності підприємства.

В умовах конкурентного середовища актуальності набувають заходи з оптимізації збутової політики підприємств. Для оптимізації обсягів дебіторської заборгованості потрібно обирати найбільш доцільні строки платежів та форми розрахунків із споживачами (попередня оплата, з відстрочкою платежу, за фактом відвантаження продукції).

Перспективним напрямком збільшення фінансової стійкості може стати робота з дебіторською заборгованістю.

Політика в галузі управління дебіторської заборгованості буде включати наступні основні кроки:

- проведення наскрізного аналізу дебіторської заборгованості. Мета виявлення сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості;
- моніторинг і розподіл покупців на три групи. Мета застосувати до них три основні варіанти розрахунків (передоплата, інші форми розрахунків, відстрочка платежу), при цьому необхідно враховувати три основні чинники обсяг продажів, платоспроможність кожного покупця, історія взаємин з кожним підприємством;
- визначення умов комерційного кредиту, якщо надається відстрочка платежу;
- оцінка можливостей використовувати вексель у разі відстрочення платежу та їх умов;
- оцінка ризиків виникнення сумнівної (простроченої та безнадійної) дебіторської заборгованості, визначення можливих збитків при цьому. Визначення способів отримання боргів і зменшення безнадійної заборгованості. Оцінка ринкової вартості дебіторської заборгованості. Мета визначення розміру резервів по сумнівних боргах;
- визначення можливості продажу або застави дебіторської заборгованості;

- використовувати коефіцієнт інкасації при прогнозуванні надходження дебіторської заборгованості.

Вихідна фінансова документація не дає можливість оцінити прострочену дебіторську заборгованість.

Управління дебіторською заборгованістю пов'язано з механізмом укладення договорів на поставку хлібопродукції. Пропонуємо переукласти договори на наступних умовах:

- збільшення кількості розрахункових періодів;
- скорочення періоду платежу за договором і доведення його до 3-5 місяців у роздрібних клієнтів і до 10-12 місяців у інших клієнтів компанії
- укладення договорів з постачальниками на умовах, що дозволяють знизити неплатежі;
- укладення договорів з платоспроможними клієнтами на умовах авансових платежів, укладання договорів поручительства з третіми особами на забезпечення поточних платежів в повному обсязі;
- ведення щодобового моніторингу надходження поточних платежів відповідно до договорів поставок.

Так само слід зазначити, що в сучасній ринковій економіці без дебіторської заборгованості не може обійтися ні один баланс, тому одним із способів зниження заборгованості може стати система кредитних умов. В кредитні умови (кредитний договір) можуть увійти такі моменти:

- термін надання кредиту (кредитний період);
- розмір кредиту, що надається (кредитний ліміт);
- система штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язань покупцями.

Для ефективної роботи з дебіторською заборгованістю в програмі 1-С рекомендується створити аналітичний документ для порівняння обсягів дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів на кінець звітного періоду (дод. Г, рис.3.2).

В програмі 1-С слід створити заявки на платіжні операції (готівкові та безготівкові) (дод. Г, рис.3.3).

Одним з найбільш дієвих інструментів, що дозволяють максимізувати потік грошових коштів і знизити ризик виникнення простроченої дебіторської заборгованості, є система штрафів та пені. Вона застосовується в разі порушення термінів оплати, встановлених графіком погашення заборгованості, і повинна бути передбачена в договорі.

Перераховані заходи щодо скорочення дебіторської заборгованості носять не одномоментний характер це робота, яка повинна проводитися в компанії протягом усього фінансового періоду. Метою ж даної роботи є підвищення кредитоспроможності компанії через фінансову стійкість.

Так як підприємство в даний момент має банківські кредити і при цьому відчуває труднощі в оборотному капіталі, виходом із ситуації може стати факторинг, як спосіб рефінансування дебіторської заборгованості, та облік векселів, виданих покупцем продукції. Це відносно новий механізм фінансування, який зараз не користується великою популярністю серед вітчизняних підприємств. Однак це може бути виходом із ситуації, що склалася. У будь-якому випадку при нестачі оборотного капіталу компанія буде звертатися за позикою. Порівняємо застосування факторингу з традиційними формами банківського кредитування в (дод Г, табл.3.1)

З дод.Г табл.3.1 бачимо, що для ТОВ «Перший столичний хлібозавод» факторинг є більш вигідним оскільки розміри позики не фіксовані і за умови збільшення продажу компанія може отримати більшу суму позики, позика гаситься надходженнями від дебіторів, а ризик неплатежу на себе бере факторингова компанія.

У Києві зараз діє кілька фінансових компаній, що надають послуги факторингу. Відсотки по факторингу в багато залежать від клієнта і дебітора. Якщо ризики щодо укладення угоди бере на себе клієнт, то відсоток складе як середньозважена ставка по кредиту (на 2018 рік від 181 дня до 1 року 11,12% річних), якщо ризики бере дебітор то все залежить від рейтингу

дебітора і збільшення за відсотками від вартості позикового капіталу можуть складе від 3% до 7%. Таким чином максимальне значення по процентній ставці може досягти 18,12% з урахуванням усіх комісії.

Суть договору факторингу полягає в тому, що кредитор, маючи дебіторську заборгованість за договором поставки товарів (робіт, послуг) поступається право вимоги заборгованості до боржника своєму факторові своє право. Тобто організація, яка здійснила поставку товарів (робіт, послуг) укладає з кредитною організацією договір, за яким остання, фактично здійснює фінансування під відступлення права грошової вимоги.

Проведемо оцінку розмірів та динаміки дебіторської заборгованості за роботи, товари, послуги ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2016-2018 роках (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка дебіторської заборгованості за роботи, товари, послуги

Показники	2016	2017	2018	Відхилення, 2017/2016	Відхилення, 2018/2017
Дебіторська заборгованості за роботи, товари, послуги	1777	1891	2990	114	1099
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59 668	59 560	67 214	-108	7654
Частка деб.заборгованості відносно обсягів продажу, %	2,98%	3,17%	4,45%	0,20%	1,27%

З таб. 3.2 бачимо, що зі збільшенням обсягів продаж зростає і дебіторська заборгованість підприємства за роботи, товари, послуги в 2018 році. Також в 2018 році збільшується частка дебіторської заборгованості з 2,98% до 4,45%. Це зумовлює необхідність удосконалення роботи з дебіторською заборгованістю та перегляду умов договорів поставок продукції.

Оскільки компанія має значні обсяги дебіторської заборгованості, то час від часу виникає потреба у використанні позик. Тому компанія

користується банківськими кредитами. Розглянемо альтернативу банківському кредиту – використання факторингу.

Припустимо, що ТОВ «Перший столичний хлібозавод» продає право банку на стягнення дебіторської заборгованості на суму 1 000 тис. грн. Комісійна плата складе 3% від суми боргу. Банк надасть кредит у формі попередньої оплати боргу, в розмірі 70% від суми боргових вимог. Для розрахунку використовуємо максимальну ставку по факторинговим операціями в Києві на рівні 18,12% річних. Визначимо витрати ТОВ «Перший столичний хлібозавод» щодо здійснення факторингових операцій:

Комісійна плата = 1 000 тис. грн. * 0,03 = 30 тис. грн.

Плата за користування кредитом = 1 000 тис. грн. * 0,7 * 0,1812 = 126,84 тис. грн.

Загальна сума додаткових витрат 156,84 тис. грн.

Оцінимо рівень по відношенню до додатково отриманим грошовим активам з урахуванням витрат на факторинг:

$$ПФ = (156,84 * 100) / 1 000 * 0,7 = 10,97\%$$

Для зіставлення даного показника з середнім рівнем процентних ставок на ринку грошей проаналізуємо кредитні пропозиції від банків м. Київ в залежності від забезпечення кредиту, кредитної історії оборотності та інших фінансових показників ставки на 2018 року змінювалися в діапазоні від 15-28% річних. Якщо зіставити цей показник з ПФ який склав 10,9% то здійснення факторингової операції для ТОВ «Перший столичний хлібозавод» вигідніше, ніж отримання фінансового кредиту пропонується рефінансування дебіторської заборгованості, тобто прискорений переказ в інші форми оборотних активів підприємства: грошові кошти і високоліквідні короткострокові цінні папери.

Отже, компанія знизить витрати на обслуговування позик за умови користування послугами факторингу замість банківських кредитів.

Виходячи з вище сказаного першою рекомендацією в підвищенні фінансової стійкості пропонується використовувати факторинг. Отримані грошові кошти направити на погашення довгострокової і короткострокової заборгованості, тим самим збільшивши рентабельність активів і власного капіталу.

Для управління грошовими потоками ТОВ «Перший столичний хлібозавод» може послідовно виконувати наступні етапи:

- бюджетування / ковзне планування;
- збір інформації про плановані платежі;
- перевірку та затвердження платежів;
- оперативне управління платежами.

Досліджуваного підприємству може бути запропонований прямий бюджетний метод розробки прогнозів, згідно з яким грошові потоки підприємства будуть відображатися в розрахунковому періоді з ув'язкою бюджету джерел і бюджету розподілу отриманих грошових ресурсів. Крім складання «Бюджету руху грошових коштів», відноситься до категорії основних, можуть бути підготовлені допоміжні плани «Графік надходження грошових коштів від реалізації» і «Графік податкових виплат».

Всі ці заходи дозволять підприємству більш повно здійснювати контроль за збереженням і наявністю грошових коштів, ефективно використовувати свої грошові кошти і планувати потоки грошових коштів. Застосування електронних засобів обліку і використання цифрової підписи дозволять спростити документообіг на підприємстві і збільшити швидкість надходження інформації до зацікавлених осіб. Платіжні календарі можуть відрізнятися в залежності від специфіки бізнесу і переваг топ-менеджменту. Однак вони обов'язково повинні містити дані про надходження і вибуття, а також про планові залишки коштів (зазвичай з розбивкою по днях і джерел надходження).

При формуванні платіжного календаря на місяць потрібно змодельювати розподіл запланованих грошових потоків по тижнями та днях.

Для підтримки оперативного управління грошовими потоками, підвищення швидкості і якості прийняття рішень в цій області потрібно також автоматизація відповідних бізнес-процесів.

При плануванні обсягу боргових зобов'язань компанія повинна прагнути не тільки задовольнити власні потреби в позикових засобах, але і убезпечити себе від ризику неплатоспроможності та зберегти фінансову стійкість. Дуже важливо розрахувати граничний розмір запозичень, який визначається виходячи з показників кредитоспроможності компанії, наприклад таких, як ліміт по сумі ліквідних активів і ліміт по сумі власних коштів. Ліміти запозичень необхідно періодично переглядати з урахуванням особливостей діяльності компанії.

Набір фінансових форм для складання бюджету ТОВ «Перший столичний хлібозавод» представлено на рис.3.4.

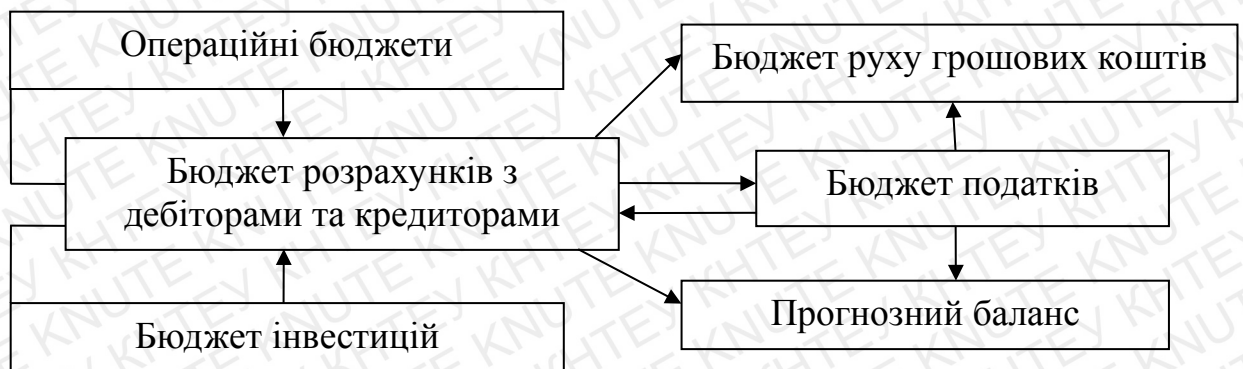

Рис.3.4. Набір фінансових форм бюджету ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Впровадження в ТОВ «Перший столичний хлібозавод» системи планування дозволить вирішити такі завдання:

- підвищить ефективність використання ресурсів підприємства;
- забезпечить координацію діяльності і взаємозв'язок інтересів окремих підрозділів і підприємства в цілому;

- прогнозування, аналіз, оцінка різних варіантів господарської діяльності підприємства і підвищення обґрунтованості прийнятих управлінських рішень;
- забезпечення фінансової стійкості і поліпшення фінансового стану підприємства.

Одним з найбільш важливих бюджетів організації для досліджуваної організації на даному етапі є бюджет руху грошових коштів. При його виконанні (або невиконанні) визначаються реальна платоспроможність і виконання фінансових зобов'язань.

При формуванні бюджету руху грошових коштів для всіх угод, в яких використовуються негрошові форми розрахунків, повинна розраховуватися реальна рентабельність на основі ринкових цін, діючих за умови розрахунків грошовими коштами. Джерелом інформації можуть бути, прайс-листи виробників і посередників і т.д.

Прибуткова частина бюджету грошових коштів (надходження) формується на базі замовлень клієнтів, видаткова частина (платежі) - на базі замовлень на оплату сировини і матеріалів, оплати праці (прямі витрати на оплату праці) тощо.

Регламент управління грошовими коштами потрібен, щоб:

- встановити єдиний порядок проведення платежів;
- проводити моніторинг і контроль казначейського виконання бюджету;
- виявляти зловживання співробітниками своїх повноважень, знизити ризик нанесення шкоди;
- підвищити касову дисципліну.

Щоб реалізувати всі ці завдання на практиці, належить відобразити в документі весь комплекс правил і процедур - порядок проходження платежів, роботу з платіжною системою (відповідним програмним забезпеченням), терміни і відповідальних за узгодження та виконання платежів, послідовність проходження останніх тощо.

Збільшенню обсягів грошових коштів на підприємстві також сприятиме продаж частини нерухомого майна та позбавлення від надлишкових товарно-матеріальних запасів.

Великий вплив на кредитоспроможність підприємства також надають кошти, додатково мобілізовані на ринку позикових капіталів. Чим більше коштів може залучити підприємство, тим вище його фінансові можливості, однак зростає і фінансовий ризик - чи здатне буде підприємство своєчасно розплатитися зі своїми кредиторами.

Розрахуємо економічний ефект від впровадження таких заходів:

- заміна кредитів на факторингові операції;
- впровадження фінансових форм бюджету для ведення управлінського обліку;
- заходи по скороченню дебіторської заборгованості;
- продаж зайвого обладнання;
- проведення маркетингових заходів для збільшення обсягів продаж.

Спрогнозуємо отримання економії за рахунок погашення банківських кредитів та отримання факторингових займів.

По-перше, за рахунок роботи з дебіторською заборгованістю по оплаті продукції компанії планується скоротити дебіторську заборгованість на 20%, тобто грошові кошти на рахунку компанії збільшаться на суму 20% від ДЗ:

$$3823 * 0,2 = 764,5 \text{ тис.грн.}$$

На суму 764,5 тис.грн. компанія погасить кредитні зобов'язання, це дозволить отримати економію у розмірі несплачених річних відсотків по кредиту (28%):

$$764,5 * 0,28 = 214 \text{ тис.грн.}$$

Розмір банківських кредитів компанії на 01.01.2018 складає 1279 тис.грн., з них 764,5 тис.грн. буде погашено за рахунок скорочення ДЗ компанії, а залишки кредитів компанії $1279 - 764,5 = 514,5$ тис.грн.

Розрахуємо економію від користування послугами факторингу замість банківського кредиту на суму 514,5 тис.грн.:

$$514,5 * (0,28 - 0,109) = 87,98 \text{ тис.грн.}$$

Загальна сума економії від впровадження запропонованих заходів складе: $87,98 + 214 = 301,98$ тис.грн.

Розрахуємо витрати на впровадження фінансових форм бюджету для ведення управлінського обліку (табл.3.3).

Таблиця 3.3

Витрати на впровадження фінансових форм бюджету у 2019 р.

Стаття витрат	Сума, грн.
Витрати на розробку форм фінансистом	3,5
Витрати на впровадження форм в систему 1-С бухгалтерія	12
Витрати на навчання персоналу користуванню новими формами звітності	2,7
Всього витрат	18,2

Отже, витрати на впровадження фінансових форм бюджету для ведення управлінського обліку складуть 18,2 тис.грн.

Для збільшення обсягів продаж компанії пропонуємо провести маркетингові заходи.

Також буде реалізовано невикористовуваних основних засобів на 34 тис.грн., оскільки була проведена заміна тістомісильного обладнання, а старе обладнання залишилась на балансі підприємства.

Таблиця 3.4

Витрати на рекламну діяльності

ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2019 р., тис.грн.

Показники	За місяць	За рік
Реклама на місцевому радіо (4 рази на день)	5,5	66
Реклама на біл-бордах (10 шт.)	5	60
Проведення дегустаційних заходів	8	96
Всього на рік		222

Розрахуємо витрати на рекламування діяльності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» через засоби ЗМІ (табл.3.4).

Витрати на рекламну діяльність складуть 222 тис.грн., збільшення обсягів продаж внаслідок проведення рекламної діяльності складуть 5%.

Розрахуємо прогноз зміни фінансових результатів внаслідок впровадження заходів (дод. Д, табл.3.5).

З табл.3.5 дод. Д бачимо, що впровадження запропонованих заходів приведе до збільшення суми чистого прибутку компанії на 1035 тис.грн. або на 26,3%.

Прогнозний баланс наведемо в табл. 3.6 (дод.Д, табл.3.6).

Спрогнозуємо зміну основних показників кредитоспроможності внаслідок впровадження заходів на ТОВ «Перший столичний хлібозавод» (табл.3.7)

Таблиця 3.7

Прогноз зміни основних показників фінансової стійкості внаслідок впровадження заходів на ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2019 р.

№	Показник	2018	Прогноз 2019	Відхилення	
				«+,-«	%
1	Коефіцієнт автономії	0,25	0,25	0,00	1,12%
2	Коефіцієнт фінансового ризику	0,45	0,40	-0,04	-9,26%
3	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,16	0,30	0,14	86,70%
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,19	0,25	0,06	33,59%

З табл.3.7 бачимо, що внаслідок впровадження запропонованих заходів показники фінансової стійкості покращаться.

З табл.3.7 бачимо, що внаслідок впровадження запропонованих заходів показники рентабельності покращаться.

Проведемо розрахунки прогнозних показників рентабельності (дод.Д, табл.3.8).

Проведемо розрахунок зміни індексу кредитоспроможності за моделлю Альтмана, використавши дані табл.3.9, дод. Д

За розрахунками, проведеними в розділі 2, індекс Альтмана в 2018 році становив 8,95. Розрахуємо індекс кредитоспроможності в прогностному періоді (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Індекс Альтмана у 2019 році для ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Показники					Z
X1	X2	X3	X4	X5	
0,16	0,66	1,06	2,39	3,06	9,13

Отже, коефіцієнт складе:

$$Z = 1,2*0,16+1,4*0,66+3,3*1,06+0,6*2,39+1,0*3,06 =9,13$$

Отже, кредитоспроможність ТОВ «Перший столичний хлібозавод» за індексом Альтмана в прогностному році збільшиться з 8,95 до 9,13 балів, а зростання інтегрального показника свідчить про зміцнення кредитоспроможності підприємства.

Отже, внаслідок впровадження запропонованих заходів збільшиться прибуток підприємства на 26,3% та зросте кредитоспроможність за індексом Альтмана, а отже проведення заходів є доцільним.

Отже, внаслідок впровадження запропонованих заходів показники кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» покращаться, а, отже, проведення заходів є доцільним.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Поняття кредитоспроможності є комплексною характеристикою, яка використовується для визначення доцільності взаємодії ссудопозичальника і банку при реалізації кредитної угоди. Кредитоспроможність в значній мірі визначає конкурентоспроможність підприємства, потенціал його подальшого розвитку.

Аналіз кредитоспроможності - необхідний кожному підприємству і проводиться на основі бухгалтерської фінансової звітності. Одним з актуальних напрямків аналізу кредитоспроможності організації є оцінка ймовірності її банкрутства.

Використання сукупності заходів по підвищенню кредитного рейтингу і кредитоспроможності підприємства дозволить оперативно отримувати необхідні для функціонування підприємства позикові кошти на найбільш вигідних умовах.

Компанія ТОВ «Перший столичний хлібозавод» входить до холдингу ТОВ «ХК «Хлібні інвестиції». ТОВ «Перший столичний хлібозавод» України є першим та єдиним заводом, план та розробка якого здійсненна за останніми вимогами хлібобулочної промисловості. ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в Україні розрахований на виробництво хліба в 130 тонн на день.

Аналіз фінансового стану показав, що ТОВ «Перший столичний хлібозавод» в 2017 році дещо знизив свою прибутковість через невідповідність цін на сировину та на готову продукцію, проте після збільшення рівня цін на хлібобулочну продукцію в 2018 році прибутки збільшились, але не досягли рівня 2016 року.

ТОВ «Перший столичний хлібозавод» працює прибутково, має високий рівень рентабельності та ділової активності, але в 2017-2018 значно погіршує показники фінансової діяльності та ефективність використання основних фондів.

ТОВ «Перший столичний хлібозавод» працює ліквідно, проте показники ліквідності протягом 2016-2018 років знижуються. ТОВ «Перший столичний хлібозавод» абсолютну фінансову стійкість в 2016-2017 р. та нормальну стійкість в 2018 році. Отже, ТОВ «Перший столичний хлібозавод» має прийнятний рівень платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності. Аналіз показав, що в 2016-2018 роках рівень кредитоспроможності за індексом Альтмана та за моделлю О.О. Терещенка в 2016-2018 роках високий. Підприємство має середній рівень платоспроможності, проте є недостатній рівень захищеності щодо можливих ризиків.

Управління кредитоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод» проводиться за такими напрямками: підвищення кредитоспроможності; профілактика (зниження) суми зобов'язань; підвищення платоспроможності підприємства. Підтримка кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» здійснюється за рахунок збільшення оборотності активів.

Щоб ТОВ «Перший столичний хлібозавод» міг своєчасно і в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями в зв'язку з поверненням кредиту, підприємству необхідно реалізувати заходи, здатні забезпечити тривалу стійкість її фінансового стану.

Рекомендовані напрямки для покращення кредитоспроможності:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробка заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробка підготовчих планів у випадку виникнення проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів у разі виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;

- координація дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами;
- погашення довгострокових зобов'язань (кошти для погашення можна отримати шляхом продажу не використовуваних та низько ліквідних активів);
- нарощення обсягів позичкового капіталу за рахунок кредитування;
- заходи по підвищенню загальної стійкості та платоспроможності капіталу.

Для збільшення кредитоспроможності підприємства було запропоновано провести такі заходи:

- заміна кредитів на факторингові операції;
- впровадження фінансових форм бюджету для ведення управлінського обліку;
- заходи по скороченню дебіторської заборгованості;
- продаж зайвого обладнання;
- проведення маркетингових заходів для збільшення обсягів продаж.

Прогноз зміни фінансових результатів внаслідок впровадження заходів показав, що впровадження запропонованих заходів приведе до збільшення суми чистого прибутку компанії на 1035 тис.грн. або на 26,3%. Внаслідок впровадження запропонованих заходів показники кредитоспроможності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» покращаться (коефіцієнт автономії зросте на 1,12%, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами на 86,7%, коефіцієнт маневреності власного капіталу на 33,59%, а коефіцієнт фінансового ризику знизиться на 9,26%), зросте кредитоспроможність за індексом Альтмана, а отже проведення заходів є доцільним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушко О.Б. Практико-методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства / О.Б. Андрушко, М.С. Капустяк // Регіональна економіка. – 2014. – № 4. – С. 66–72
2. Аптекарь С. С. Проблеми і перспективи сучасних методик бізнесаналізу в оцінці кредитоспроможності позичальників / С. С. Аптекарь, К. А. Смаровська. – Проблеми економіки. – 2013. – № 3. – С. 261-266
3. Ашуев А.М. Бенчмаркінг як інструмент антикризового управління підприємством / А.М. Ашуев // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 4. – С. 46-47
4. Базецька Г. І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері / Г. І. Базецька, Л. Г. Суботовська, Ю. В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. - Х. : ХНАМГ, 2012. - 292 с. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/27132> - Назва з титулу, екрана.
5. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навчальний посібник / О. Г. Біла. - К. : Алерта, 2017.- С.186.
6. Білик М. Д. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / М. Д. Білик [та ін.]. – К. : Київський національний економічний університет. – 2005. – С.592.
7. Білоконь Т.М. Санація підприємств: Організаційноекономічний механізм: [монографія] / Т.М. Білоконь, Л.М. Несен. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – С.152.
8. Бондар М. І. Звітність підприємства : навчальний посібник / М. І. Бондар. - К. : ЦУЛ, 2016. – С.570.
9. Бурик А. Ф. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник / А. Ф. Бурик. - К.: ЦУЛ, 2017. – С.260.
10. Буряк Л. Д. Управління фінансами суб'єктів малого підприємства : монографія / Л. Д. Буряк, А. М. Павліковський, Н. Л. Кремпова. - К. : Видавництво КНЕУ, 2013. – С.335.

11. Васильчак С. В. Оцінка кредитоспроможності позичальника як один із методів забезпечення економічної безпеки банку / С. В. Васильчак, Л. Д. Демус // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2012. – Вип. 22.1. – С.154 – 161.

12. Виговська Н. Г. Удосконалення нормативної регламентації оцінки кредитоспроможності позичальника / Н. Г. Виговська, В. Г. Виговський // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2018. – № 2 (80). – С. 150-156.

13. Вдовенко Лариса Олександрівна. Механізми банківського кредитування в аграрній сфері : монографія / Л. О. Вдовенко ; Вінниц. нац. аграр. ун-т. – Вінниця : Корзун Д. Ю., 2014. – С.377.

14. Вовчак О. Модернізація підходів до оцінки кредитоспроможності позичальників банків / О. Вовчак, Н. Меда // Вісник НБУ. – 2013. – № 12 (грудень). – С. 11–15.

15. Войнаренко М.П. Моделювання процесу прийняття рішення щодо джерел фінансування інноваційної діяльності / М.П. Войнаренко, В.В. Джеджула, І.Ю. Єпіфанова // Економічний часопис – XXI. – 2017. – № 160(7–8). – С. 126–129.

16. Воробйова І. А. нові підходи до оцінки кредитоспроможності позичальника в сучасних умовах функціонування банківської системи України / І. А. Воробйова, М. Є. Плеханов // Зб. наук. праць студентів нук. – Миколаїв, 2012. – № 1(6). – С. 92-98.

17. Гайдуцький П.І. Облік трансакційних витрат – вагомий фактор конкурентоспроможності в сучасній економіці / П.І. Гайдуцький, В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. - 2012. - № 3. - С. 9-19.

18. Герасимович А.М. Проблеми аналітичної оцінки банківських методик визначення кредитоспроможності позичальника-фізичної особи / А.М. Герасимович // Вісник Житомирського держ. технол. Ун-ту / Серія: Економічні науки. — 2012. — № 3 (61). — С. 313—315.

19. Гідулян А. Актуальні питання поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників банків України / А. Гідулян // Вісник НБУ. – 2012. – № 1 (січень). – С. 50–53.
20. Глущенко Віктор Володимирович. Банківське кредитування і фінансове посередництво в Україні : монографія / Глущенко В. В., Лаврик О. Л.; [заг. ред. В. В. Глущенко]. – Харків : Смугаста типографія, 2017. – С.263.
21. Говорушко Т. А. Управління фінансовою санацією підприємства : підручник / Т. А. Говорушко. - К. : ЦУЛ, 2013. – С.400.
22. Гриб С. В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах: навчальний посібник / С. В. Гриб, І. О. Болкунова. - Львів : В-во ПП «Магнолія 2006», 2013. – С.336.
23. Гринькова В. М. Фінанси підприємств в схемах [Текст] : навч. посіб. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда - Харків : ІНЖЕК, 2010.- С.211.
24. Гриценко Л. Л. Комплексна експрес-методика оцінки кредитоспроможності підприємства з урахуванням приналежності до виду економічної діяльності / Л. Л. Гриценко, І. М. Боярко, В. Л. Лиштван // Гроші, фінанси і кредит. – 2010. – № 7 (109). – С. 206-211.
25. Гуменюк М. М. Шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства / М. М. Гуменюк, Т. І. Перебиківська // Гроші, фінанси і кредит. – 2017. – Вип. № 7. – С. 727-732
26. Дубров А.М. Стан кредитоспроможності галузей національної економіки // Вісник ДонДУУ. 2010. – С. 37-45.
27. Дугченко О.О. Врахування галузевого фактору при визначенні кредитного рейтингу позичальника// Економічний простір. 2011.- №45. – С.148-154.
28. Жук В.М. Пріоритетність обліковофінансової складової у залученні земель сільськогосподарського призначення до економічного обороту / В.М. Жук // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Економічні науки / Редколегія: Калетнік Г.М. (головний редактор) та інші. – Вінниця: ВНАУ, 2012. – Випуск 1(56). – С. 37-47.

29. Журавель Т. М. Проблеми і перспективи сучасних методик оцінювання кредитоспроможності клієнтів [Текст] / Т. М. Журавель, Л. О. Нічик // Вісник університету Банківської справи НБУ. – 2011. – № 1(10). – С.99.
30. Зеліско І. М. Управління фінансовою санацією підприємства : навчальний посібник. / І. М. Зеліско. - К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. – С.320.
31. Зінченко О.А. Узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності категорії «кредитоспроможність» / О.А. Зінченко, С.В. Святенко, В.С. Марчукова // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_23.
32. Єпіфанова І.Ю. Управління стійким розвитком вітчизняних підприємств в умовах глобалізації/ І.Ю. Єпіфанова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – 2011. – № 168. – Ч. 1. – С. 216–219.
33. Інвестування: підручник / Л. О. Омелянович, О. В. Веретенникова, О. Ю. Руденок, Д. В. Фірсов ; за ред. Л. О. Омелянович. - К. : Знання, 2012. – С.278.
34. Іртищева І.О., Крамаренко І.С. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності підприємств аграрної сфери. Агросвіт. - 2011.- № 19. - С.2–4.
35. Каламбет С. В. Фінанси підприємств. Практикум [Текст] : навч. посіб. для студентів ВИЗ / С. В. Каламбет, С. В. Іванов, Ю. В. Півняк. - Дніпро : Герда, 2017. – С.259.
36. Коваленко М.А. Шляхи підвищення платоспроможності підприємства та фінансові джерела його проведення / М.А. Коваленко, Н.В. Лобанова // Фінанси України. – 2014. – № 8. – С. 69
37. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Знання. – 2000. – С.380.

38. Корольова-Казанська О.В. Методологічні засади управління кредитоспроможністю підприємства// Науковий вісник. 2010.- №1.- С.239-245.
39. Корпоративні фінанси: навч. посібник / М.В. Чараєва. - М.: ИНФРА-М, 2019. – С.286.
40. Кравченко В. П. Удосконалення оцінки кредитоспроможності позичальника / В. П. Кравченко, В. І. Кравченко // Наукові праці КНТУ. – 2010. – Вип. 17. – С. 127-133.
41. Кривоконь О.С. Організаційні аспекти аналізу кредитоспроможності підприємств-позичальників. //Ефективна економіка.- 2012 -. № 6. - С. 40–43.
42. Макроекономічна рівновага та фінансова стійкість банків: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит. - 2012. - Вип. 20. - С. 148-155.
43. Манжос С. Б. Проблеми оцінки кредитоспроможності позичальника з урахуванням галузевих особливостей [Електронний ресурс] / С. Б. Манжос // Сталій розвиток економіки. - 2013. - № 4. - С. 351-356. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2013_4_75.
44. Мельник О. Г. Проблеми діагностики кредитоспроможності підприємств [Текст] / О. Г. Мельник // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – вип. 22.3. – С. 144.
45. Мірошник О. Ю. Система експрес-аналізу кредитоспроможності підприємств // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: 3б. наук. праць. – Харків, - 2011. – С. 200-206.
46. Момот Л.В.. Факторингові послуги в Україні / Л.В. Момот // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: економічні науки. – 2016. – №16. – С. 147–149
47. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : підручн. / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук – К.: - «Центр учбової літератури». – 2013. – С.504.

48. Офіційний сайт НБУ: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
49. Партин Т.О. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / Т.О. Партин, А.Г. Загородній; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – С.379.
50. Петрук О.М. Банківські операції : [навч. посіб.] / О.М. Петрук, С.З. Мошенський, О.С. Новак. – Житомир : ЖДТУ, - 2011. – С.568.
51. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження національної рейтингової шкали» № 665 від 26.04.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
52. Положення Національного Банку України «Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» № 23 від 25.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
53. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємств. [Текст] / Г.В. Савицька. - К.: Знання, - 2014. – С.654.
54. Ситник Ю. О. Методичні вказівки з дисципліни «Банківська справа» // Ю. О. Ситник. – Харківська національна академія міського господарства. – 2008. – С.38.
55. Скалецька Олена Василівна. Банківське кредитування сільськогосподарських підприємств: аналіз та управління : монографія / О. В. Скалецька, В. М. Домрачев. – Львів : Ліга-Прес, - 2016. – С.197.
56. Смолева Т.М. Сучасні методи оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / Т.М. Смолева // Финансы, учет, банки. – 2014. – № 1. – С. 241–245.
57. Терещенко О.О. Оцінка кредитних ризиків: відповідність новацій НБУ міжнародній практиці// Вісник НБУ. – 2012. - №9. – С.4 - 8.
58. Терещенко О.В. Нові підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників юридичних осіб. //Вісник НБУ. – 2013. - № 1 (191).- С. 25–30.
59. Терещенко О.В. Дискримінантний аналіз в оцінці кредитоспроможності підприємства. //Вісник НБУ. - 2003. - № 6. - С. 24–27.

60. Ткач Е.С. Особенности финансирования организаций сельского хозяйства (по материалам ОАО «Россельхозбанк») // Вестник Южно-Уральского профессионального института – 2016 - 2(17) – С. 103-117.

61. Фоміних В. І. Проблеми оцінки кредитоспроможності вітчизняних підприємств та шляхи їх вирішення / В. І. Фоміних, Ю. В. Житникова, М. О. Ванічкіна // Молодий вчений. – 2017. – С. 200-203.

62. Фридинський В. А. Методичні підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників / В. А. Фридинський, Я. Ю. Потолова // Вісник НТУ «ХПІ». – 2014. – № 64 (1106). – С. 3-6.

63. Фурик В. Г. Комплексна оцінка кредитоспроможності підприємств-позичальників комерційним банком / В. Г. Фурик, Т. К. Калугаряну // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2014. – № 6. – С. 63-68.

64. Чайковський Я. Напрями вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи / Я. Чайковський // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – № 19 (1). – С. 176-188.

65. Череп А.В. Удосконалення моделі стійкої платоспроможності підприємств / А.В. Череп, С.В. Северина // Вісник економічної науки України. – 2016. – № 2. – С. 170–174.

66. Шаталова Е.П., Шаталов А.Н. Оценка кредитоспроможности позичальників в банківському ризик-менеджменті [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студентів, які навчаються за спеціальностями "Фінанси і кредит", "Бухгалтерський облік, аналіз і аудит" / Е. П. Шаталова, А. Н. Шаталов. - 2-е изд., Стер. - Москва: КноРус, - 2016. – С.166.

67. Шкварчук Л. О. Фінансовий ринок: Навч. посібн. / Л. О. Шкварчук. – К.: Знання, - 2013. – С.382.

68. Шовкун І. Кредитоспроможність підприємства у контексті формування фінансових джерел відтворення переробної промисловості / І. Шовкун // Вісник Національного банку України. – 2014. – С. 54-61

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «кредитоспроможність підприємства»

Автор	Визначення
Колесников В., Загородній А., Партін Г. [49]	Наявність передумов у позичальника отримати і повернути кредит
Петрук О. [50], Примостка Л. [42]	Здатність своєчасно та повною мірою розрахуватися за зобов'язаннями
Національний банк України [48]	Наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції та його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки
Галасюк В. [42]	Спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності
Зінченко О., Святенко С., Марчукова В. [31]	Спроможність підприємства-позичальника виконувати в повному обсязі і у визначені кредитною угодою строки розрахунки за своїми власними зобов'язаннями за рахунок наявного фінансово-економічного потенціалу
Вовчак О., Меда Н. [14]	Здатність позичальника акумулювати грошові потоки, достатні для своєчасного погашення боргових зобов'язань відповідно до заздалегідь узгодженого графіка повернення кредитних коштів і сплати відсотків
Гідулян А. [19]	Можливість щодо здійснення угод з надання фінансовою установою кредиту на умовах повернення, строковості та платності або, іншими словами, спроможність до здійснення кредитної угоди
М. Коробова [37, с.271]	Кредитоспроможність - це оцінка можливостей клієнта для отримання позики і його здатності своєчасно і в повному обсязі погасити заборгованість і відсотки по ній банку
М. В. Чараева [39, с.103]	Кредитоспроможність - це система умов, що визначають здатність підприємства залучати позиковий капітал і повертати його в повному обсязі в передбачені терміни

Додаток А

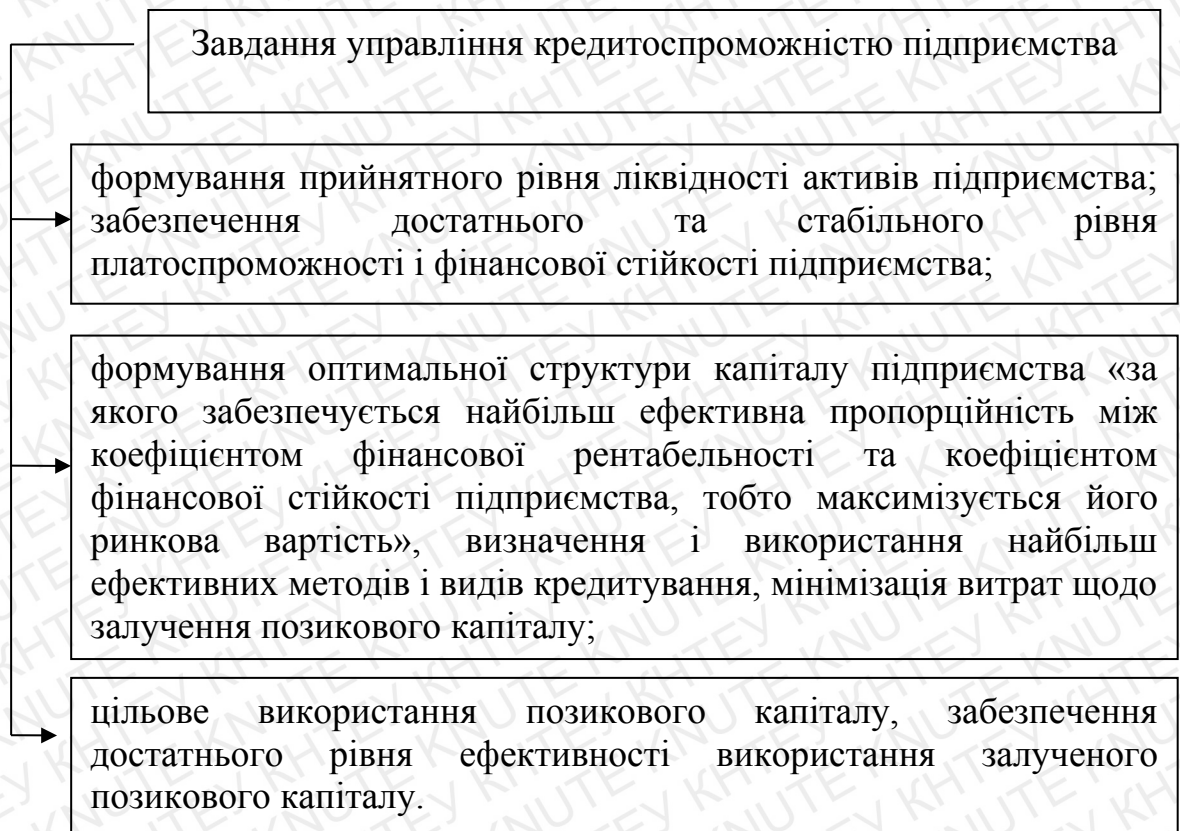
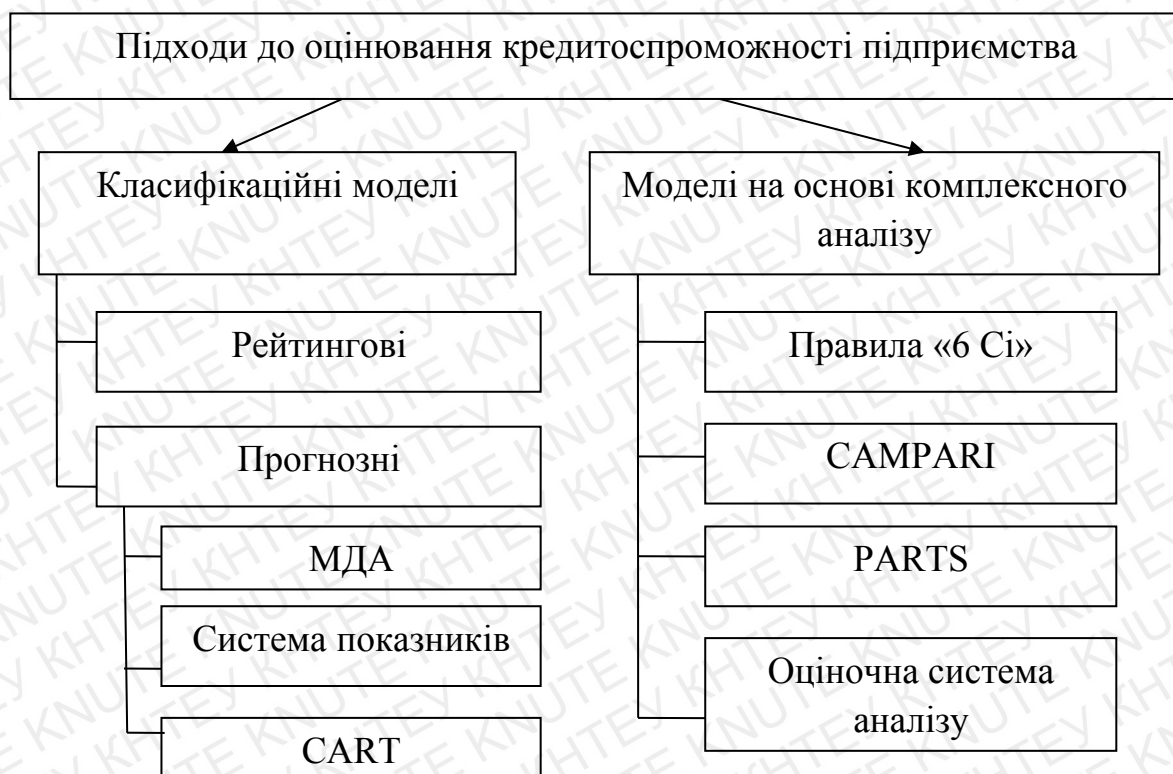

Рис.1.1. Завдання управління кредитоспроможністю підприємства [68]

Рис.1.2. Підходи до оцінювання кредитоспроможності підприємства [6;21;31]

Розшифровка назви SAMPARI

Назва SAMPARI складено з початкових англійських букв, які мають наступну розшифровку [10]:

- S - character - характерні якості клієнта, його репутація;
- A - abiliti - здатність своєчасного повернення кредиту;
- M - margin - маржа, дохід;
- P - purpose - призначення кредиту для зазначених цілей;
- A - amount - розмір кредиту;
- R - repayment - умови для закриття кредиту;
- I - insurance - забезпечення, страхування від можливості непогашення кредиту.

Фінансові показники кредитоспроможності підприємства

Показники	Порядок розрахунку	Орієнтовне значення
Показники ліквідності		
Коефіцієнт миттєвої ліквідності (платоспроможність)	$K_{П} = \text{високоліквідні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$	0,2
Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{ЛП} = \text{Ліквідні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$	0,75
Коефіцієнт загальної ліквідності (коефіцієнт покриття)	$K_{ЗЛ} = \text{оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання}$	2
Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт автономії	$K_{А} = \text{Власний капітал} / \text{Активи}$	>0,5
Коефіцієнт незалежності	$K_{Н} = \text{Залучені кошти} / \text{Власний капітал}$	< 0?5
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$K_{О} = \text{Власний оборотний капітал} / \text{Оборотні активи}$	>0,5
Коефіцієнт маневреності власних коштів	$K_{МВК} = (\text{Власний капітал} - \text{Необоротні активи}) / \text{Власний капітал}$	>0,5
Коефіцієнт фінансового леверіджу	$K_{ФЛ} = \text{Зобов'язання} / \text{Власний капітал}$	Зменшення
Показники фінансово-економічної діяльності		
Коефіцієнт довгострокового запозичення коштів	$K_{ДЗК} = \text{Довгострокові зобов'язання} / (\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання})$	Зменшення
Рентабельність активів	$R_{А} = \text{Чистий прибуток} / \text{Середня вартість активів}$	Збільшення
Рентабельність продаж	$R_{П} = \text{Чистий прибуток} / \text{Чистий дохід}$	Збільшення
Коефіцієнт оборотності активів	$K_{ОА} = \text{Чистий дохід} / \text{Середня вартість активів}$	Збільшення
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$K_{ОМА} = \text{Чистий дохід} / \text{Середня вартість ТМЗ}$	Збільшення

Показники	Порядок розрахунку	Орієнтовне значення
Коефіцієнт оборотності	$K_{ОДЗ} = \text{Чистий дохід} / \text{Середня сума}$	Збільшення

дебіторської заборгованості	дебіторської заборгованості	
Коефіцієнт валового прибутку	$K_{ВП} = \text{Валовий прбуток} / \text{Чистий дохід}$	Збільшення

Рис. 1.3. Модель прийняття кредитних рішень в умовах економічної невизначеності

Додаток Б

Таблиця 2.3

Показники рентабельності ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2016-2018 р.р.

№	Показник	Роки			Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
		2016	2017	2018	"+, -"	%	"+, -"	%
1	Рентабельність	36,35	24,89	25,88	-11,46	-31,52	0,98	3,95

	капіталу, %							
2	Рентабельність продукції %	10,09	7,81	8,97	-2,28	-22,59	1,16	14,85
3	Рентабельність продажу %	6,71	5,23	5,86	-1,48	-22,02	0,63	11,96
4	Рентабельність основної діяльності, %	12,49	9,12	10,94	-3,37	-26,96	1,82	19,92
5	Рентабельність інвестицій ROI, %	206,23	72,33	77,39	-133,90	-64,93	5,06	7,00
6	Рентабельність активів, %	27,91	19,67	20,01	-8,24	-29,53	0,34	1,75
7	Рентабельності оборотних активів, %	53,97	42,01	53,08	-11,96	-22,16	11,07	26,35
8	Рентабельності необоротних активів, %	57,80	30,99	28,31	-26,81	-46,38	-2,68	-8,66

Додаток Б

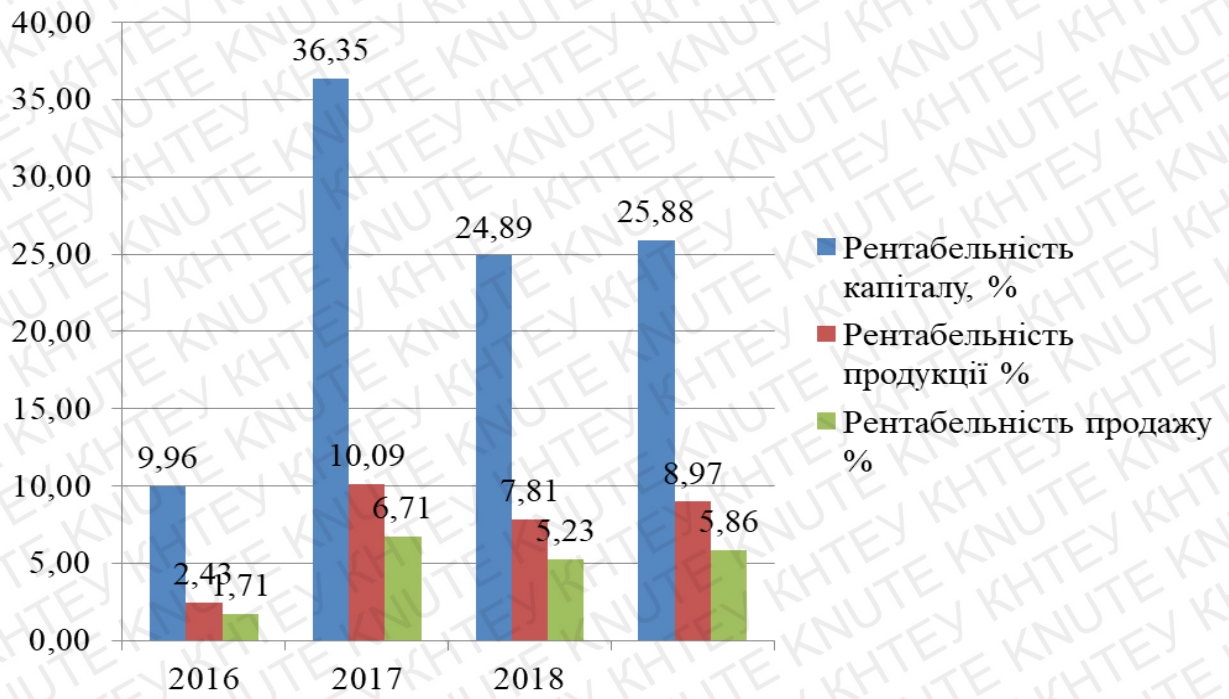

Рис.2.4. Динаміка показників рентабельності ТОВ «Перший столичний хлібо завод» в 2016-2018 р.р.

**Показники ділової активності ТОВ «Перший столичний хлібозавод»
у 2016-2018 р.р.**

Коефіцієнт	2016	2017	2018	Відхилення 2017/2016		Відхилення 2018/2017	
				"+, -"	%	"+, -"	%
Коефіцієнт оборотності активів	4,16	3,43	3,05	-0,73	-17,45	-0,38	-11,05
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	8,04	8,17	8,30	0,13	1,59	0,13	1,60
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	18,84	19,25	17,58	0,41	2,17	-1,67	-8,67
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	18,95	22,48	13,60	3,53	18,62	-8,88	-39,51
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	27,48	33,75	29,57	6,26	22,78	-4,17	-12,37
Середній період обороту дебіторської заборгованості в днях	19	19	20	0	-2,13	2	9,49
Середній період обороту кредиторської заборгованості в днях	19	16	26	-3	-15,69	10	65,32
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	1,01	1,17	0,77	0,16	16,09	-0,39	-33,77

Рис.2.5. Динаміка показників ліквідності ТОВ «Перийй столицний хлібозавод» в 2016-2018 р.р.

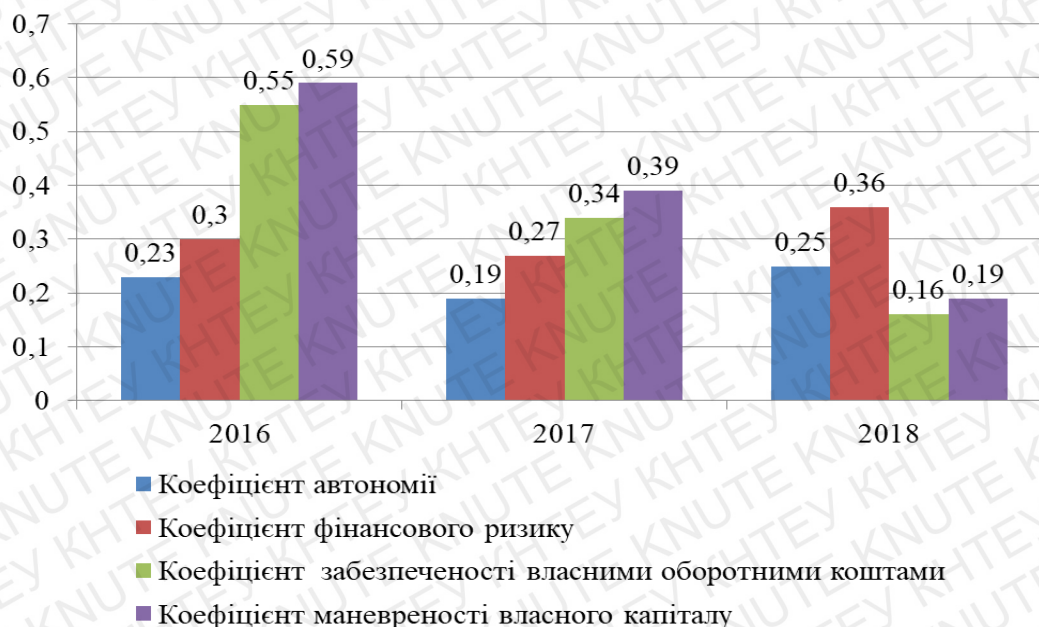

Рис.2.6. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «Перийй столицний хлібозавод» в 2016-2018 р.р.

Таблиця 2.8

Дані для розрахунку індексу Альтмана в 2016-2018 р.р.

Показник	2016	2017	2018
Робочий капітал	4 087	3 958	2 585
Сума активів	14 343	17 343	22 004
Резерв нерозподіленого прибутку	10 011	11 516	14 213
Валовий прибуток	20 006	19 678	23 339
Рівень прибутковості активів	1,39	1,13	1,06
Власний капітал	11 013	12 518	15 215
Позичковий капітал	3 330	4 825	6 789
Чиста виручка від реалізації	59 668	59 560	67 214

Таблиця 2.10

Шкала визначення рівня загрози банкрутства господарчого суб'єкта в моделі Альтмана

Значення Z	Висновок
1,80 і менше	дуже висока
1,81-2,70	висока
2,71-2,99	можлива
3,0 і вище	дуже низька

Шкала визначення рівня загрози банкрутства господарчого суб'єкта в моделі О.О.Терещенка

Значення Z	Висновок
$Z > 2$	підприємство є фінансово стійким і йому не загрожує банкрутство
$1 < Z < 2$	у підприємства порушено фінансову рівновагу (фінансову стійкість), але йому не загрожує банкрутство за умови переходу на антикризове управління
$0 < Z < 1$	підприємству загрожує банкрутство, якщо воно не здійснить санаційних заходів
$Z < 0$	підприємство є напівбанкрутом

Додаток Б

Напрями управління платоспроможністю

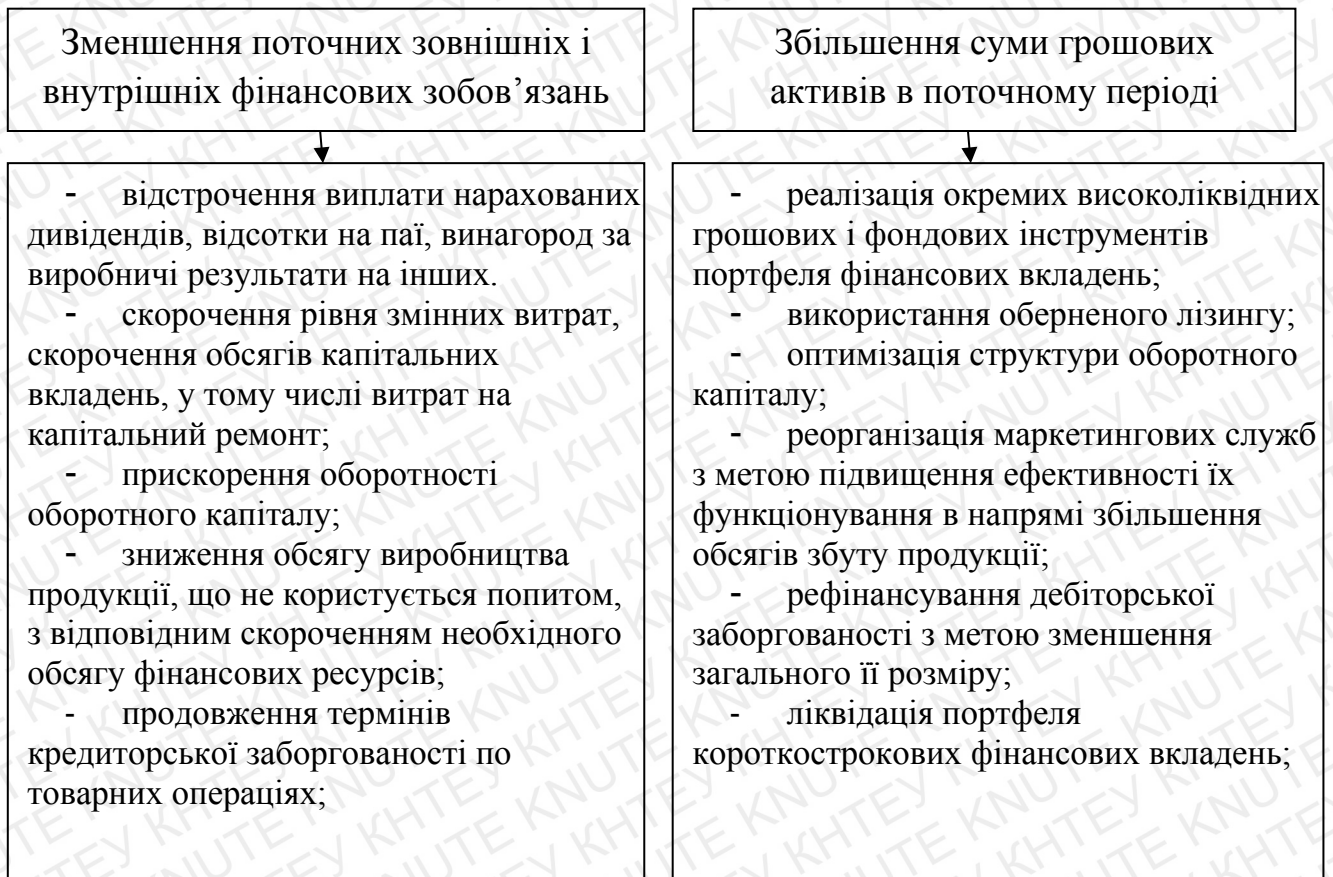

Рис.2.7. Напрями управління платоспроможністю ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Додаток В

Розрахунок інтегрального показника боржника

КЗ – показник покриття фінансових витрат за результатами операційної діяльності

$$K3 = \text{По} / \text{Вф}$$

По – операційний прибуток (збиток);

Вф – фінансові витрати.

К5 – показник маневреності робочого капіталу.

$$K5 = Oa / ВБ$$

Oa – оборотні активи за вирахуванням поточних зобов'язань і забезпечень;

ВБ – валюта балансу.

К6 – показник покриття капіталом боргу

$$K6 = BK / Зк та д$$

BK – власний капітал;

Зк та д - короткострокові та довгострокові зобов'язання.

К9 – показник оборотності поточних активів.

$$K9 = PA / ЧД$$

PA – поточні активи;

ЧД – чистий дохід від реалізованої продукції (зароблених страхових премій).

К10 – показник загальної ліквідності.

$$K10 = OA / ПЗ$$

П з – поточні зобов'язання і забезпечення;

OA – оборотні активи.

К14 – показник оборотності кредиторської заборгованості

$$K14 = Kз раб.п. / С$$

Кз раб п. – поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги;

С – собівартість реалізованої продукції.

Додаток В

Таблиця 2.13

Дані щодо визначення класу позичальника – юридичної особи

№ з/п	Види економічної діяльності	Діапазони значень інтегрального
-------	-----------------------------	---------------------------------

		показника за класами	
		Значення	клас 6
7	Інші: секції D, E, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U	Більше або дорівнює	+1,31
8		Менше ніж	+1,95

3		Отчет: ДТ КТ					
4		период: Август 2017 г. - Январь 2018 г.					
5		по Контрагенту: Держказначейство:					
6						Январь	
7						Сумма	
8				Дт		Кт	
9		код	статья	F1	F2	F1	F2
10		приход					
11		Итого ПРИХОД					
12		расход					
13		10	Зарплата с налогами	634 498,50			
14		10.1	Зарплата			413,74	
15			- Офис			413,74	
17		10.2	Налоги по з/п	634 912,24			
18			- Офис	634 912,24			

Рис.3.2. Приклад форми звіту з дебіторської заборгованості в розрізі контрагентів

Заявка на платеж 00-000914 от 11.12.2018 10:12:37 *

Заявка на платеж на 11.12.2018

Заявитель: ... Дата платежа: 11.12.18

Подразделение: офис

Основная Заметки, визы

Сумма заявки: 750,00 ГРН Статья: ГСМ

Доступный бюджет: 0,00 ГРН **Перерасход по статье: 750,00 ГРН**

Параметры платежа

Способ оплаты: Наличные Касса: касса ДПП

Вид движения: На расходы Получатель: ГСМ

Назначение: заправка топливом 30 л.

Основание:

Состояние заявки: Утверждена Утвердил: Ольга

Оплата заявки: 750,00 ГРН

? [Справка](#) Дополнительно Печать Записать Провести и закрыть Закрыть

Рис.3.3. Приклад форми заявки на платіж

Таблиця 3.1

Порівняння факторингу і банківського кредитування

Факторинг	Банківський кредит
Компенсується з коштів, що надходять від дебіторів клієнта	Кредит повертається банку позичальником
Не потребує заставного забезпечення	Необхідна застава
Розмір фінансування не обмежується, а зростає паралельно зі збільшенням продажів	Оформляється на фіксовану суму
Оплата здійснюється в день повернення сум від дебіторів	Оплата здійснюється в строго обумовлений день
Факторингова компанія бере на себе ризик неплатежу, виступаючи в якості страховика фінансових ризиків, якщо це передбачено договором	Банк не має додаткових послуг крім розрахунково-касового обслуговування

Таблиця 3.5

Прогнозний звіт про фінансові результати, тис.грн

Стаття	2018	Прогноз 2019	Відхилення, тис.грн.	Відхилення, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	67 214	70 575	3 361	5,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	43 875	46 069	2 194	5,00
Валовий: прибуток	23 339	24 506	1 167	5,00
Інші операційні доходи	617	651	34	5,51
Адміністративні витрати	4 128	4 146	18	0,44
Витрати на збут	13 059	13 281	222	1,70
Інші операційні витрати	2 056	2 056	0	0,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	4 713	5 674	961	20,39
Інші фінансові доходи	172	474	302	175,57
Фінансові витрати	84	84	0	0,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4 801	6 064	1 263	26,30
Витрати (дохід) з податку на прибуток	864	1 091	227	26,33
Чистий фінансовий результат: прибуток	3 937	4 972	1 035	26,30

Додаток Д

Таблиця 3.6

Прогноз балансу ТОВ «Перший столичний хлібо завод» на 2019 рік

Актив	Код рядка	2018	2019	Відхилення, тис.грн.	Відхилення, %
1	2	4	3	4	5
I. Необоротні активи		13	13	0	0,00%
Нематеріальні активи:	1000	44	44	0	0,00%
первісна вартість	1001	121	121	0	0,00%
накопичена амортизація	1002	77	77	0	0,00%
Основні засоби:	1010	13 847	13 847	0	0,00%
первісна вартість	1011	24 328	24 294	-34	-0,14%
знос	1012	14 070	14 070	0	0,00%
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18	18	0	0,00%
Усього за розділом I	1095	13 909	13 875	-34	-0,24%
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	2 273	2 273	0	0,00%
Виробничі запаси	1101	2 249	2 249	0	0,00%
Готова продукція	1103	23	23	0	0,00%
Товари	1104	1	1	0	0,00%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 990	2 226	-765	-25,57%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	833	833	0	0,00%
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 993	2 548	555	27,85%
Рахунки в банках	1167	1 993	1 993	0	0,00%
Усього за розділом II	1195	8 095	7 886	-210	-2,59%
Баланс	1300	22 004	21 761	-244	-1,11%
Пасив	Код рядка				
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	775	775	0	0,00%
Резервний капітал	1415	227	227	0	0,00%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	14 213	15 248	1 035	7,28%
Усього за розділом I	1495	15 215	16 250	1 035	6,80%
Довгострокові кредити банків	1510	1 279	1 070	-210	-16,38%
Усього за розділом II	1595	1 279	1 070	-210	-16,38%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
за товари, роботи, послуги	1615	2 781	2 781	0	0,00%
за розрахунками з	1620	782	782	0	0,00%

бюджетом					
за у тому числі з податку на прибуток	1621	204	204	0	0,00%
за розрахунками зі страхування	1625	208	208	0	0,00%
за розрахунками з оплати праці	1630	798	798	0	0,00%
за одержаними авансами	1635	38	38	0	0,00%
за розрахунками з учасниками	1640	133	133	0	0,00%
Поточні забезпечення	1660	673	673	0	0,00%
Інші поточні зобов'язання	1690	97	97	0	0,00%
Усього за розділом III	1695	5 510	5 510	0	0,00%
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0	
Баланс	1900	22 004	21 760	-244	-1,11%

Таблиця 3.8

**Прогноз зміни основних показників рентабельності внаслідок
впровадження заходів на
ТОВ «Перший столичний хлібозавод» у 2019 р., %**

Показники	2018	Прогноз 2019	Відхилення	
			«+,-»	«+,-»
Рентабельність власного капіталу	25,88	30,60	4,72	18,25
Рентабельність основної діяльності	10,94	13,16	2,22	20,29
Рентабельність активів	20,01	22,08	2,06	10,32
Рентабельності оборотних активів	53,08	67,04	13,95	26,29
Рентабельності необоротних активів	28,31	35,75	7,44	26,29

Додаток Д

Таблиця 3.9

Дані для розрахунку індексу Альтмана в 2018-2019 р.р., тис.грн.

Показник	2018	Прогноз 2019
Робочий капітал	2 585	3 620
Сума активів	22 004	23 039
Резерв нерозподіленого прибутку	14 213	15 248
Валовий прибуток	23 339	24 506
Рівень прибутковості активів	1,06	1,06
Власний капітал	15 215	16 250
Позичковий капітал	6 789	6 789
Чиста виручка від реалізації	67 214	70 575

Додаток Д

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Територія _____

за ЄДРПОУ

за КОАТУУ

КОДИ	
	01
31484879	

Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю

за КОПФГ

Вид економічної діяльності Виробництво хліба та хлібобулочних виробів

за КВЕД

Середня кількість працівників¹ 815

Адреса, телефон 07354 Київська обл., Вишгородський р-н, с. Нові Петрівці, вул. Ворошилова, 85

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	46	44
первісна вартість	1001	106	121
накопичена амортизація	1002	60	77
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	9991	13847
первісна вартість	1011	19527	24328
знос	1012	9536	10481
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18	18
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	10055	13909
II. Оборотні активи			

Запаси	1100	1765	2273
Виробничі запаси	1101	1754	2249
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	11	23
Товари	1104	0	1
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1891	2990
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	61	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	61	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1081	833
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2486	1993
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	2486	1993
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в:	1180	0	0
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	4	6
Усього за розділом II	1195	7288	8095
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	17343	22004

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	775	775
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0

Резервний капітал	1415	227	227
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11516	14213
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	12518	15215
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	1495	1279
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітної періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітної періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітної періоду)	1533	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітної періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	1495	1279
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	1317	2781
за розрахунками з бюджетом	1620	429	782
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	204
за розрахунками зі страхування	1625	144	208
за розрахунками з оплати праці	1630	553	798
за одержаними авансами	1635	26	38
за розрахунками з учасниками	1640	181	133
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	490	673
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	190	97

Усього за розділом III	1695	3330	5510
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	17343	22004

Підприємство ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	67 214	59 560
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-43 875	-39 882
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	23 339	19 678
Валовий: збиток	2095	0	0
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	617	462
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	-4 128	-3 291
Витрати на збут	2150	-13 059	-10 982

Інші операційні витрати	2180	-2 056	-2 228
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4 713	3 639
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	172	187
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	-84	-2
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	0	0
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4 801	3 824
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-864	-708
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3 937	3 116
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3937	3116

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	39028	36066
Витрати на оплату праці	2505	17732	14557
Відрахування на соціальні заходи	2510	3700	3145
Амортизація	2515	1229	1137
Інші операційні витрати	2520	1429	1478
Разом	2550	63118	56383

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ
ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	3099832	3099832
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3099832	3099832
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	янв.01	1.0052
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	янв.01	1.0052
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.4	0.5197

Додаток Д

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ	
	01

Підприємство	ТОВ «Перший столичний хлібозавод»	за ЄДРПОУ	31484879
Територія		за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання	товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів	за КВЕД	
Середня кількість працівників ¹	815		
Адреса, телефон 07354 Київська обл., Вишгородський р-н, с. Нові Петрівці, вул. Ворошилова, 85			
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці): за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2017 р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	31	46
первісна вартість	1001	76	106
накопичена амортизація	1002	45	60
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	6877	9991
первісна вартість	1011	15426	19527
знос	1012	8549	9536
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18	18
інші фінансові інвестиції	1035		

Довгострокова дебіторська заборгованість	104 0		
Відстрочені податкові активи	104 5		
Інші необоротні активи	109 0		
Усього за розділом	109 5	6926	10055
II. Оборотні активи			
Запаси	110 0	2171	1765
Поточні біологічні активи	111 0		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	112 5	1777	1891
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	113 0		
з бюджетом	113 5	0	61
у тому числі з податку на прибуток	113 6	0	61
Інша поточна дебіторська заборгованість	115 5	1390	1081
Поточні фінансові інвестиції	116 0		
Гроші та їх еквіваленти	116 5	2072	2486
Витрати майбутніх періодів	117 0		
Інші оборотні активи	119 0	7	4
Усього за розділом II	119 5	7417	7288
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	130 0	14343	17343
Пасив	Код ряд ка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	140 0	775	775
Капітал у дооцінках	140 5	227	227
Додатковий капітал	141 0		

Резервний капітал	141 5		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	142 0	10011	11516
Неоплачений капітал	142 5		( )
Вилучений капітал	143 0		( )
Усього за розділом I	149 5	11013	12518
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	150 0		
Довгострокові кредити банків	151 0	0	1495
Інші довгострокові зобов'язання	151 5		
Довгострокові забезпечення	152 0		
Цільове фінансування	152 5		
Усього за розділом II	159 5	0	1495
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	160 0		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	161 0		
товари, роботи, послуги	161 5	471	1317
розрахунками з бюджетом	162 0	1144	429
у тому числі з податку на прибуток	162 1	499	0
розрахунками зі страхування	162 5	309	144
розрахунками з оплати праці	163 0	560	553
одержаними авансами	163 5	40	26
розрахунками з учасниками	164 0	126	181
Поточні забезпечення	166 0	437	490
Доходи майбутніх періодів	166 5		
Інші поточні зобов'язання	169 0	243	190
Усього за розділом III	169	3330	3330

	5		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	14343	17343

Додаток Д

Підприємство ТОВ «Перший столичний хлібозавод»Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01
31484879	

(Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за 2017 р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59560	59668
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39882)	(39662)
Валовий:			
прибуток	2090	19678	20006
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120	462	786
Адміністративні витрати	2130	(3291)	(2859)
Витрати на збут	2150	(10982)	(10563)
Інші операційні витрати	2180	(2228)	(2415)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3639	4955
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	187	65
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	(2)	(98)
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	( )	( )
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3824	4922
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	708	919
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3116	4003
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3116	4003

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	36066	36132
Витрати на оплату праці	2505	14557	12145
Відрахування на соціальні заходи	2510	3145	3809
Амортизація	2515	1137	1387
Інші операційні витрати	2520	1420	2026
Разом	2550	56325	55499

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих	2605		

акцій			
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток Д

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ «Перший столичний хлібозавод»

Територія _____

Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністюВид економічної діяльності Виробництво хліба та хлібобулочних виробівСередня кількість працівників¹ 815Адреса, телефон 07354 Київська обл., Вишгородський р-н, с. Нові Петрівці, вул. Ворошилова, 85

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту

КОДИ	
	01
за ЄДРПОУ	31484879
за КОАТУУ	
за КОПФГ	
за КВЕД	

про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	35	31	3
первісна вартість	1001	72	76	18
накопичена амортизація	1002	37	45	15
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0
Основні засоби:	1010	6298	6877	5783
первісна вартість	1011	13577	15426	10796
знос	1012	7279	8549	5013
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18	18	18
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	6351	6926	5804
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	1780	2171	1120

Виробничі запаси	1101	1769	2156	1107
Незавершене виробництво	1102	0	0	0
Готова продукція	1103	11	15	13
Товари	1104	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1758	1777	1176
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджетом	1135	271	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	178	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	193	1390	82
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	34	2072	350
Готівка	1166	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	24	7	25
Усього за розділом II	1195	4060	7417	2753
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	10411	14343	8557

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				

Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	775	775	775
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	253
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	227	227	227
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6299	10011	5079
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	7301	11013	6334
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	400
Інші довгострокові зобов'язання	1515	120	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	72	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	192	0	400
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	805	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	983	471	863
за розрахунками з бюджетом	1620	293	1144	366
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	499	0
за розрахунками зі страхування	1625	194	309	142
за розрахунками з оплати праці	1630	414	560	317

за одержаними авансами	1635	26	40	64
за розрахунками з учасниками	1640	141	126	39
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	437	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	62	243	32
Усього за розділом III	1695	2918	3330	1823
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	10411	14343	8557

Додаток Д

Підприємство ТОВ «Перший столичний хлібозавод»Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01
31484879	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2016 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59668	42564
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39662)	(29864)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0

Валовий: прибуток	2090	20006	12700
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	786	497
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	(0)	(0)
Адміністративні витрати	2130	(2859)	(2419)
Витрати на збут	2150	(10563)	(8097)
Інші операційні витрати	2180	(2415)	(1528)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4955	1153
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	65	43
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(98)	(102)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4922	1094
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-919	-367
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4003	727
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	4003	727

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	36132	26191
Витрати на оплату праці	2505	12145	10017
Відрахування на соціальні заходи	2510	3809	3638
Амортизація	2515	1387	1036
Інші операційні витрати	2520	2026	1026
Разом	2550	55499	41908

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600	3099832	3099832
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	3099832	3099832
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1.29136	0.23453
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1.29136	0.23453
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0.09382	0.3481